

Πρὸς Ἑβραίους

Πολυμερῶς¹ καὶ πολυτρόπως² πάλαι³ ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς **1**
 προφήταις, ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκεν **2**
 κληρονόμον⁴ πάντων, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν, ὃς ὢν ἀπαύγασμα⁵ τῆς **3**
 δόξης καὶ χαρακτήρ⁶ τῆς ὑποστάσεως⁷ αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι
 τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ καθαρισμὸν⁸ ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν,
 ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης⁹ ἐν ὑψηλοῖς,¹⁰ τοσοῦτῳ¹¹ κρείττων¹² **4**
 γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον¹³ παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν¹⁴
 ὄνομα. Τίτι γὰρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων, Υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον **5**
 γεγέννηκά σε; Καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς
 υἱόν; Ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ¹⁵ τὸν πρωτότοκον¹⁶ εἰς τὴν οἰκουμένην¹⁷ λέγει, **6**

¹ πολυμερῶς, in various parts, in many parts. ² πολυτρόπως, in many ways. ³ πάλαι, long ago, of old. ⁴ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁵ ἀπαύγασμα, τος, τό, radiance, effulgence. ⁶ χαρακτήρ, ἦρος, ὁ, impress, exact representation. ⁷ ὑπόστασις, εως, ἡ, substance, confidence. ⁸ καθαρισμός, οὔ, ὁ, cleansing, purification. ⁹ μεγαλωσύνη, ης, ἡ, greatness, majesty. ¹⁰ ὑψηλός, high, lofty. ¹¹ τοσοῦτος, so great, so much. ¹² κρείττων, stronger, more excellent. ¹³ διάφορος, various, different. ¹⁴ κληρονομέω, inherit, obtain. ¹⁵ εἰσάγω, lead in, bring in. ¹⁶ πρωτότοκος, first-born. ¹⁷ οἰκουμένη, ης, ἡ, inhabited world.

Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. Καὶ πρὸς μὲν τοὺς 7
 ἄγγέλους λέγει, Ὁ ποιῶν τοὺς ἄγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς
 αὐτοῦ πυρὸς φλόγα·² πρὸς δὲ τὸν υἱόν, Ὁ θρόνος σου, ὁ θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ 8
 αἰῶνος· ῥάβδος³ εὐθύτητος⁴ ἢ ῥάβδος³ τῆς βασιλείας σου. Ἠγάπησας 9
 δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν·⁵ διὰ τοῦτο ἔχρισέν⁶ σε ὁ θεός, ὁ θεός σου,
 ἔλαιον⁷ ἀγαλλιάσεως⁸ παρὰ τοὺς μετόχους⁹ σου. Καί, Σὺ κατ' ἀρχάς, κύριε, τὴν 10
 γῆν ἐθεμελίωσας,¹⁰ καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσιν οἱ οὐρανοί· αὐτοὶ 11
 ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις·¹¹ καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται,¹² καὶ 12
 ὥσεϊ¹³ περιβόλαιον¹⁴ ἐλίξεις¹⁵ αὐτούς, καὶ ἀλλαγῇσονται·¹⁶ σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ
 τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.¹⁷ Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέν ποτε, Κάθου 13
 ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον¹⁸ τῶν ποδῶν σου; Οὐχὶ 14
 πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ¹⁹ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς

¹ λειτουργός, οὐ, ὁ, minister, servant. ² φλόξ, φλογός, ἡ, flame. ³ ῥάβδος, ου, ἡ, staff, rod. ⁴ εὐθύτης, ητος, ἡ, righteousness, uprightness. ⁵ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ⁶ χρίω, anoint. ⁷ ἔλαιον, ου, τό, olive oil. ⁸ ἀγαλλίασις, εως, ἡ, delight, great joy. ⁹ μέτοχος, ου, ὁ, partaker, partner. ¹⁰ θεμελιόω, lay a foundation, found. ¹¹ διαμένω, remain, continue. ¹² παλαιόω, make or become old, obsolete. ¹³ ὥσεϊ, like, about. ¹⁴ περιβόλαιον, ου, τό, covering, cloak. ¹⁵ ἐλίσσω, roll up, coil. ¹⁶ ἀλλάσσω, change, alter. ¹⁷ ἐκλείπω, fail, cease. ¹⁸ ὑποπόδιον, ου, τό, footstool. ¹⁹ λειτουργικός, engaged in special service.

μέλλοντας κληρονομεῖν¹ σωτηρίαν;

Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως² ἡμᾶς προσέχειν³ τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μήποτε **2**

παραρρυνώμεν.⁴ Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος,⁵ καὶ **2**

πᾶσα παράβασις⁶ καὶ παρακοή⁷ ἔλαβεν ἔνδικον⁸ μισθαποδοσίαν,⁹ πῶς ἡμεῖς **3**

ἐκφευξόμεθα¹⁰ τηλικαύτης¹¹ ἀμελήσαντες¹² σωτηρίας; Ὅτις, ἀρχὴν λαβοῦσα

λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη,¹³ **4**

συνεπιμαρτυροῦντος¹⁴ τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν,¹⁵ καὶ ποικίλαις¹⁶

δυνάμεσιν, καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς,¹⁷ κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.¹⁸

Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην¹⁹ τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. **5**

Διεμαρτύρατο²⁰ δέ ποῦ²¹ τις λέγων, Τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκη²² αὐτοῦ;

Ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ²³ αὐτόν; Ἡλάττωσας²⁴ αὐτὸν βραχύ²⁵ τι παρ' **7**

¹ κληρονομέω, inherit, obtain. ² περισσῶς, abundantly, exceedingly. ³ προσέχω, take head of, attend to. ⁴ παραρρέω, be washed away, drift away. ⁵ βέβαιος, firm, secure. ⁶ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ⁷ παρακοή, ἡς, ἡ, disobedience. ⁸ ἔνδικος, righteous, just. ⁹ μισθαποδοσία, ας, ἡ, recompense, reward. ¹⁰ ἐκφεύγω, flee away, flee out. ¹¹ τηλικούτος, so great, so large. ¹² ἀμελέω, neglect, be unconcerned. ¹³ βεβαιώω, confirm, secure. ¹⁴ συνεπιμαρτυρέω, bear witness together with. ¹⁵ τέρας, ατος, τό, wonder, portent. ¹⁶ ποικίλος, varied, manifold. ¹⁷ μερισμός, οὔ, ὁ, division, distribution. ¹⁸ θέλησις, εως, ἡ, will, willing. ¹⁹ οἰκουμένη, ης, ἡ, inhabited world. ²⁰ διαμαρτύρομαι, testify solemnly. ²¹ ποῦ, somewhere, about. ²² μιμνήσκομαι, remember, recall. ²³ ἐπισκέπτομαι, visit, have a care for. ²⁴ ἐλαττώω, make lower, decrease. ²⁵ βραχύς, short, little.

ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας¹ αὐτόν· πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω² τῶν 8
 ποδῶν αὐτοῦ. Ἐν γὰρ τῷ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ
 ἀνυπότακτον.³ Νῦν δὲ οὕτω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. Τὸν δὲ 9
 βραχύ⁴ τι παρ' ἀγγέλους ἡλαττωμένον⁵ βλέπομεν Ἰησοῦν, διὰ τὸ πάθημα⁶ τοῦ
 θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον,¹ ὅπως χάριτι θεοῦ ὑπὲρ παντὸς
 γεύσῃται⁷ θανάτου. Ἐπρεπεν⁸ γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα, καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, 10
 πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν⁹ τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ
 παθημάτων⁶ τελειῶσαι.¹⁰ Ὁ τε γὰρ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι, ἐξ ἑνὸς πάντες: 11
 δι' ἣν αἰτίαν¹¹ οὐκ ἐπαισχύνεται¹² ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, λέγων, Ἀπαγγελῶ 12
 τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω¹³ σε. Καὶ πάλιν, 13
 Ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ. Καὶ πάλιν, Ἴδου ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά ἃ μοι
 ἔδωκεν ὁ θεός. Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδιά κεκοινώνηκεν¹⁴ σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ 14
 αὐτὸς παραπλησίως¹⁵ μετέσχεν¹⁶ τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ

¹ στεφανώω, crown, reward. ² ὑποκάτω, under, below. ³ ἀνυπότακτος, not subject to rule, rebellious. ⁴ βραχύς, short, little. ⁵ ἡλαττώω, make lower, decrease. ⁶ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ⁷ γεύομαι, taste, experience.

⁸ πρέπω, be clearly seen, be fitting. ⁹ ἀρχηγός, οὗ, ὁ, founder, leader. ¹⁰ τελειῶω, fill, fulfill. ¹¹ αἰτία, ας, ἡ, cause, reason. ¹² ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ¹³ ὑμνέω, sing to, praise. ¹⁴ κοινωνέω, have a share of, share.

¹⁵ παραπλησίως, similarly, likewise. ¹⁶ μετέχω, partake of, share in.

τὸν τὸ κράτος¹ ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστιν τὸν διάβολον, καὶ ἀπαλλάξῃ² 15
τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι³ ἦσαν δουλείας.⁴ Οὐ 16
γὰρ δήπου⁵ ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται,⁶ ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ
ἐπιλαμβάνεται.⁶ Ὅθεν⁷ ὥφειλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι,⁸ ἵνα 17
ἐλεήμων⁹ γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἰλάσκεσθαι¹⁰
τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ. Ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεὶς, δύναται τοῖς 18
πειραζομένοις βοηθῆσαι.¹¹

Ὅθεν,⁷ ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως¹² ἐπουρανίου¹³ μέτοχοι,¹⁴ κατανοήσατε¹⁵ τὸν 3
ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας¹⁶ ἡμῶν Ἰησοῦν χριστόν, πιστὸν ὄντα 2
τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Πλείονος γὰρ 3
δόξης οὗτος παρὰ Μωϋσῆν ἡξίωται,¹⁷ καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ
κατασκευάσας¹⁸ αὐτόν. Πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται¹⁸ ὑπὸ τινος· ὁ δὲ τὰ 4

¹ κράτος, ους, τό, power, dominion. ² ἀπαλλάσσω, leave, deliver. ³ ἐνοχος, involved in, liable. ⁴ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ⁵ δήπου, of course, surely. ⁶ ἐπιλαμβάνομαι, take hold of, seize. ⁷ ὅθεν, from where, from which. ⁸ ὁμοιῶ, make like, liken. ⁹ ἐλεήμων, merciful, sympathetic. ¹⁰ ἰλάσκομαι, propitiate, expiate. ¹¹ βοηθέω, come to the aid of. ¹² κλήσις, εως, ἡ, (divine) call, invitation. ¹³ ἐπουράνιος, heavenly, celestial. ¹⁴ μέτοχος, ου, ὁ, partaker, partner. ¹⁵ κατανοέω, observe, understand. ¹⁶ ὁμολογία, ας, ἡ, confession, profession. ¹⁷ ἡξιώω, consider worthy. ¹⁸ κατασκευάζω, prepare, build.

πάντα κατασκευάσας¹ θεός. Καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς 5
 θεράπων,² εἰς μαρτύριον³ τῶν λαληθησομένων: χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον 6
 αὐτοῦ: οὗ οἰκὸς ἐσμεν ἡμεῖς, ἐάνπερ τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα⁴ τῆς
 ἐλπίδος μέχρι⁵ τέλους βεβαίαν⁶ κατάσχωμεν.⁷ Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ 7
 ἅγιον, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε⁸ τὰς καρδίας 8
 ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ,⁹ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ¹⁰ ἐν τῇ
 ἐρήμῳ, οὗ¹¹ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες ὑμῶν, ἐδοκίμασάν¹² με, καὶ εἶδον τὰ ἔργα 9
 μου τεσσαράκοντα¹³ ἔτη. Διὸ προσώχθισα¹⁴ τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ, καὶ εἶπον, Ἄει¹⁵ 10
 πλανῶνται τῇ καρδίᾳ: αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδοὺς μου: ὡς ὤμοσα ἐν τῇ 11
 ὀργῇ μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν¹⁶ μου. Βλέπετε, ἀδελφοί, 12
 μήποτε ἔσται ἐν τινὶ ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας¹⁷ ἐν τῷ ἀποστῆναι¹⁸ ἀπὸ
 θεοῦ ζώντος: ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἄχρι οὗ τὸ 13

¹ κατασκευάζω, prepare, build. ² θεράπων, οντος, ὁ, attendant, servant. ³ μαρτύριον, ου, τό, testimony, witness. ⁴ καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ⁵ μέχρι, until, as far as (gen). ⁶ βέβαιος, firm, secure. ⁷ κατέχω, hold back, hold fast. ⁸ σκληρύνω, harden. ⁹ παραπικρασμός, ου, ὁ, rebellion, provocation. ¹⁰ πειρασμός, ου, ὁ, temptation, trial. ¹¹ οὗ, where, when. ¹² δοκιμάζω, prove, approve. ¹³ τεσσαράκοντα, forty, 40. ¹⁴ προσοχθίζω, be angry, am displeased with. ¹⁵ ἀεί, always, ever. ¹⁶ κατάπαυσις, εως, ἡ, rest, resting. ¹⁷ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹⁸ ἀφίστημι, withdraw, depart.

σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ¹ ἐξ ὑμῶν τις ἀπάτη² τῆς ἀμαρτίας: 14
μέτοχοι³ γὰρ γεγόναμεν τοῦ χριστοῦ, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως⁴ μέχρι
τέλους βεβαίαν⁶ κατάσχωμεν: ⁷ ἐν τῷ λέγεσθαι, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ 15
ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε¹ τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ.⁸ Τινὲς 16
γὰρ ἀκούσαντες παρεπύκρναν, ⁹ ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξεληθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ
Μωϋσέως. Τίσιν δὲ προσώχθισεν¹⁰ τεσσαράκοντα¹¹ ἔτη; Οὐχὶ τοῖς 17
ἀμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα¹² ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; Τίσιν δὲ ὤμοσεν μὴ 18
εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν¹³ αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν;¹⁴ Καὶ 19
βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.¹⁵

Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν 4
κατάπαυσιν¹³ αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκεῖναι.¹⁶ Καὶ γὰρ ἐσμεν 2
εὐηγγελισμένοι, καθάπερ¹⁷ κἀκεῖνοι: ¹⁸ ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν¹⁹ ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς²⁰

¹ σκληρύνω, harden. ² ἀπάτη, ης, ἡ, deceit, deceitfulness. ³ μέτοχος, ου, ὁ, partaker, partner. ⁴ ὑπόστασις, εως, ἡ, substance, confidence. ⁵ μέχρι, until, as far as (gen). ⁶ βέβαιος, firm, secure. ⁷ κατέχω, hold back, hold fast. ⁸ παραπικρασμός, ου, ὁ, rebellion, provocation. ⁹ παραπικραίνω, embitter, provoke. ¹⁰ προσοχθίζω, be angry, am displeased with. ¹¹ τεσσαράκοντα, forty, 40. ¹² κῶλον, ου, τό, dead body, corpse. ¹³ κατάπαυσις, εως, ἡ, rest, resting. ¹⁴ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹⁵ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹⁶ ὑστερέω, lack, need. ¹⁷ καθάπερ, even as, just as. ¹⁸ κἀκεῖνος, and he, and she. ¹⁹ ὠφελέω, profit, help. ²⁰ ἀκοή, ἧς, ἡ, hearing, report.

ἐκείνους, μὴ συγκεκραμένους¹ τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς 3
τὴν κατάπαυσιν² οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἶρηκεν, Ὡς ὥμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου,
Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν² μου: καίτοι³ τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς⁴
κόσμου γενηθέντων. Εἶρηκεν γὰρ που⁵ περὶ τῆς ἐβδόμης⁶ οὕτως,⁷ Καὶ 4
κατέπαυσεν⁸ ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ⁶ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ: καὶ 5
ἐν τούτῳ πάλιν, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν² μου. Ἐπεὶ οὖν 6
ἀπολείπεται⁹ τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον¹⁰ εὐαγγελισθέντες οὐκ
εἰσῆλθον δι' ἀπειθείαν,¹¹ πάλιν τινὰ ὀρίζει¹² ἡμέραν, Σήμερον, ἐν Δαυὶδ λέγων, 7
μετὰ τοσοῦτον¹³ χρόνον, καθὼς εἴρηται, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ
ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε¹⁴ τὰς καρδίας ὑμῶν. Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς 8
κατέπαυσεν,⁸ οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. Ἄρα ἀπολείπεται⁹ 9
σαββατισμὸς¹⁵ τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. Ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν² αὐτοῦ 10

¹ συγκεράννυμι, blend, unite. ² κατάπαυσις, εως, ἡ, rest, resting. ³ καίτοι, yet, although. ⁴ καταβολή, ἡς, ἡ, foundation, depositing. ⁵ πού, somewhere, about. ⁶ ἐβδομος, seventh. ⁷ οὕτως, thus, so. ⁸ καταπαύω, cause to rest to rest, stop. ⁹ ἀπολείπω, leave, leave behind. ¹⁰ πρότερον, formerly, before. ¹¹ ἀπειθεία, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief. ¹² ὀρίζω, mark off by boundaries, determine. ¹³ τοσοῦτος, so great, so much. ¹⁴ σκληρύνω, harden. ¹⁵ σαββατισμός, οὐ, ὁ, sabbath rest, sabbath observance.

καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν¹ ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός. 11

Σπουδάσωμεν² οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν,³ ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ

τις ὑποδείγματι⁴ πέσῃ τῆς ἀπειθείας.⁵ Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, καὶ ἐνεργής,⁶ 12

καὶ τομώτερος⁷ ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον,⁸ καὶ διϊκνούμενος⁹ ἄχρι

μερισμοῦ¹⁰ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἁρμῶν¹¹ τε καὶ μυελῶν,¹² καὶ κριτικὸς¹³

ἐνθυμήσεων¹⁴ καὶ ἐννοιῶν¹⁵ καρδίας. Καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις¹⁶ ἀφανής¹⁷ ἐνώπιον 13

αὐτοῦ: πάντα δὲ γυμνὰ¹⁸ καὶ τετραχηλισμένα¹⁹ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πρὸς ὃν

ἡμῖν ὁ λόγος.

Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ 14

θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας.²⁰ Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον 15

συμπαθεῖσαι²¹ ταῖς ἀσθενείαις²² ἡμῶν, πεπειραμένον²³ δὲ κατὰ πάντα καθ’

¹ καταπαύω, cause to rest to rest, stop. ² σπουδάζω, hasten, be eager. ³ κατάπαυσις, εως, ἡ, rest, resting. ⁴ ὑπόδειγμα, τος, τό, copy, example. ⁵ ἀπειθεια, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief. ⁶ ἐνεργής, effective, active. ⁷ τομώτερος, sharper, keener. ⁸ δίστομος, two-edged. ⁹ διϊκνέομαι, pierce, penetrate. ¹⁰ μερισμός, οὔ, ὁ, division, distribution. ¹¹ ἁρμός, οὔ, ὁ, joint, joint of the body. ¹² μυελός, ου, ὁ, marrow. ¹³ κριτικός, able to judge, critical. ¹⁴ ἐνθύμησις, εως, ἡ, deliberation, thought. ¹⁵ ἐννοια, ας, ἡ, thought, intention. ¹⁶ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹⁷ ἀφανής, invisible, hidden. ¹⁸ γυμνός, naked, wearing only under-garments. ¹⁹ τετραχλίζω, am laid bare, laid open. ²⁰ ὁμολογία, ας, ἡ, confession, profession. ²¹ συμπαθέω, sympathize with, have compassion on. ²² ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ²³ πειράω, try, attempt.

ὁμοιότητα,¹ χωρὶς ἁμαρτίας. Προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ 16
τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον, καὶ χάριν εὐρωμεν εἰς εὐκαιρον² βοήθειαν.³

Πᾶς γὰρ ἀρχιερεύς, ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται⁴ 5
τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά⁵ τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν: 2
μετριοπαθεῖν⁶ δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσιν⁷ καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς
περίκειται⁸ ἀσθένειαν:⁹ καὶ διὰ ταύτην ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ 3
περὶ ἑαυτοῦ, προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. Καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν 4
τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθάπερ¹⁰ καὶ Ἀαρών. Οὕτως¹¹ καὶ ὁ 5
χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γεννηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν,
Υἱός μου εἰ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. Καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, Σὺ 6
ιερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν¹² Μελχισεδέκ.¹³ Ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς 7
σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις¹⁴ τε καὶ ἱκετηρίας¹⁵ πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ

¹ ὁμοιότης, ἡτος, ἢ, likeness, similarity. ² εὐκαιρος, timely, suitable. ³ βοήθεια, ας, ἢ, help, assistance. ⁴ καθίστημι, set, constitute. ⁵ δῶρον, ου, τό, gift, present. ⁶ μετριοπαθέω, moderate one's feelings, deal gently. ⁷ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁸ περίκειμαι, be around, surround. ⁹ ἀσθένεια, ας, ἢ, weakness, sickness. ¹⁰ καθάπερ, even as, just as. ¹¹ οὕτως, thus, so. ¹² τάξις, εως, ἢ, arranging, order. ¹³ Μελχισεδέκ, ὁ, Melchizedek. ¹⁴ δέησις, εως, ἢ, entreaty, prayer. ¹⁵ ἱκετηρία, ας, ἢ, supplication, entreaty.

θανάτου μετὰ κραυγῆς¹ ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων² προσενέγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς³
 ἀπὸ τῆς εὐλαβείας,⁴ καίπερ⁵ ὦν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν,⁶ καὶ 8
 τελειωθεὶς⁷ ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν⁸ αὐτῷ πᾶσιν αἴτιος⁹ σωτηρίας αἰωνίου: 10
 προσαγορευθεὶς¹⁰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν¹¹ Μελχισεδέκ.¹²

Περὶ οὗ πολλὸς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμηνευτος¹³ λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ¹⁴ γεγόνατε 11
 ταῖς ἀκοαῖς.¹⁵ Καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν 12
 χρεῖαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς, τίνα τὰ στοιχεῖα¹⁶ τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων¹⁷ τοῦ
 θεοῦ: καὶ γεγόνατε χρεῖαν ἔχοντες γάλακτος,¹⁸ καὶ οὐ στερεᾶς¹⁹ τροφῆς.²⁰ Πᾶς 13
 γὰρ ὁ μετέχων²¹ γάλακτος¹⁸ ἄπειρος²² λόγου δικαιοσύνης: νήπιος²³ γάρ ἐστιν. 14
 Τελείων²⁴ δέ ἐστιν ἡ στερεὰ¹⁹ τροφή,²⁰ τῶν διὰ τὴν ἔξιν²⁵ τὰ αἰσθητήρια²⁶
 γεγυμνασμένα²⁷ ἐχόντων πρὸς διάκρισιν²⁸ καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

¹ κραυγή, ἤς, ἡ, outcry, crying. ² δάκρυον, ου, τό, teardrop, a tear. ³ εἰσακούω, listen, hear. ⁴ εὐλάβεια, ας, ἡ, awe, reverence. ⁵ καίπερ, although. ⁶ ὑπακοή, ἤς, ἡ, obedience. ⁷ τελειόω, fill, fulfill. ⁸ ὑπακούω, obey, listen. ⁹ αἴτιος, ου, ὁ, causative of, responsible for. ¹⁰ προσαγορεύω, call by name, designate. ¹¹ τάξις, εως, ἡ, arranging, order. ¹² Μελχισεδέκ, ὁ, Melchizedek. ¹³ δυσερμηνευτος, hard to explain. ¹⁴ νωθρός, lazy, sluggish. ¹⁵ ἀκοή, ἤς, ἡ, hearing, report. ¹⁶ στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ¹⁷ λόγιον, οὔ, τό, saying, oracle. ¹⁸ γάλα, γαλακτος, τό, milk. ¹⁹ στερεός, hard, firm. ²⁰ τροφή, ἤς, ἡ, food, nourishment. ²¹ μετέχω, partake of, share in. ²² ἄπειρος, unacquainted with, unaccustomed to. ²³ νήπιος, infant, child. ²⁴ τέλειος, complete, perfect. ²⁵ ἔξις, εως, ἡ, maturity, condition. ²⁶ αἰσθητήριον, ου, τό, faculty of perception, sense. ²⁷ γυμνάζω, train, undergo discipline. ²⁸ διάκρισις, εως, ἡ, act of passing judgment.

Διό, ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τελειότητα¹ φερώμεθα, **6**
 μὴ πάλιν θεμέλιον² καταβαλλόμενοι³ μετανοίας⁴ ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ
 πίστεως ἐπὶ θεόν, βαπτισμῶν⁵ διδαχῆς, ἐπιθέσεώς⁶ τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε **2**
 νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου. Καὶ τοῦτο ποιήσωμεν, ἅνπερ ἐπιτρέπη⁷ ὁ θεός. **3**
 Ἀδύνατον⁸ γὰρ τοὺς ἅπαξ⁹ φωτισθέντας,¹⁰ γευσαμένους¹¹ τε τῆς δωρεᾶς¹² τῆς
 ἐπουρανίου,¹³ καὶ μετόχους¹⁴ γενηθέντας πνεύματος ἁγίου, καὶ καλὸν **5**
 γευσαμένους¹¹ θεοῦ ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, καὶ παραπесόντας,¹⁵ **6**
 πάλιν ἀνακαινίζειν¹⁶ εἰς μετάνοιαν,⁴ ἀνασταυροῦντας¹⁷ ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ
 θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας.¹⁸ Γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις¹⁹ **7**
 ἐρχόμενον ὑετόν,²⁰ καὶ τίκτουσα²¹ βοτάνην²² εὖθετον²³ ἐκείνοις δι' οὓς καὶ
 γεωργεῖται,²⁴ μεταλαμβάνει²⁵ εὐλογίας²⁶ ἀπὸ τοῦ θεοῦ: ἐκφέρουσα²⁷ δὲ ἀκάνθας²⁸ **8**
 καὶ τριβόλους,²⁹ ἀδόκιμος³⁰ καὶ κατάρας³¹ ἐγγύς, ἥς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.³²

¹ τελειότης, ητος, ἡ, perfection, completeness. ² θεμέλιος, ου, ὁ, foundation. ³ καταβάλλω, strike down, found. ⁴ μετάνοια, ας, ἡ, repentance, change of mind. ⁵ βαπτισμός, οὔ, ὁ, washing, cleansing. ⁶ ἐπίθεσις, εως, ἡ, laying on, assault. ⁷ ἐπιτρέπω, permit, allow. ⁸ ἀδύνατος, impossible, unable. ⁹ ἅπαξ, once, once for all. ¹⁰ φωτίζω, give light, enlighten. ¹¹ γεύομαι, taste, experience. ¹² δωρεά, ᾶς, ἡ, gift, free gift. ¹³ ἐπουράνιος, heavenly, celestial. ¹⁴ μέτοχος, ου, ὁ, partaker, partner. ¹⁵ παραπίπτω, fall away, commit apostasy. ¹⁶ ἀνακαινίζω, renew, restore. ¹⁷ ἀνασταυρόω, crucify again. ¹⁸ παραδειγματίζω, expose, make an example of. ¹⁹ πολλάκις, often, many times. ²⁰ ὑετός, ου, ὁ, rain. ²¹ τίκτω, give birth to, bear. ²² βοτάνη, ης, ἡ, herb, plant. ²³ εὖθετος, useful, fit. ²⁴ γεωργέω, farm, cultivate. ²⁵ μεταλαμβάνω, partake of, share. ²⁶ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ²⁷ ἐκφέρω, carry out, bring forth. ²⁸ ἀκάνθα, ης, ἡ, thorn, thorn bush. ²⁹ τρίβολος, ου, ὁ, thistle, briar. ³⁰ ἀδόκιμος, not passing the test, rejected. ³¹ κατάρας, ας, ἡ, curse, cursing. ³² καῦσις, εως, ἡ, burning, burning up.

Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα¹ καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ 9
καὶ οὕτως λαλοῦμεν· οὐ γὰρ ἄδικος² ὁ θεὸς ἐπιλαθέσθαι³ τοῦ ἔργου ὑμῶν, καὶ 10
τοῦ κόπου⁴ τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε⁵ εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς
ἀγίοις καὶ διακονοῦντες. Ἐπιθυμοῦμεν⁶ δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν 11
ἐνδείκνυσθαι⁵ σπουδὴν⁷ πρὸς τὴν πληροφορίαν⁸ τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους· ἵνα 12
μὴ νωθοί⁹ γένησθε, μιμηταί¹⁰ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας¹¹
κληρονομούντων¹² τὰς ἐπαγγελίας.

Τῷ γὰρ Ἀβραάμ ἐπαγγειλάμενος¹³ ὁ θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχεν μείζονος 13
ὁμόσαι, ὥμοσεν καθ' ἑαυτοῦ, λέγων, Ἦ¹⁴ μὴν¹⁵ εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ 14
πληθύνων¹⁶ πληθυνῶ¹⁶ σε. Καὶ οὕτως μακροθυμήσας¹⁷ ἐπέτυχεν¹⁸ τῆς 15
ἐπαγγελίας. Ἄνθρωποι μὲν γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὁμνύουσιν, καὶ πάσης αὐτοῖς 16
ἀντιλογίας¹⁹ πέρας²⁰ εἰς βεβαίωσιν²¹ ὁ ὅρκος.²² Ἐν ᾧ περισσότερον²³ βουλόμενος 17

¹ κρείσσων, stronger, more excellent. ² ἄδικος, unjust, unrighteous. ³ ἐπιλανθάνομαι, forget, neglect. ⁴ κόπος, οὐ, ὁ, labor, trouble. ⁵ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ⁶ ἐπιθυμέω, desire, long for. ⁷ σπουδῇ, ἧς, ἡ, haste, diligence. ⁸ πληροφορία, ας, ἡ, full assurance, certainty. ⁹ νωθός, lazy, sluggish. ¹⁰ μιμητής, οὐ, ὁ, imitator. ¹¹ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ¹² κληρονομέω, inherit, obtain. ¹³ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹⁴ ἦ, truly, surely. ¹⁵ μὴν, ὁ, month, certainly. ¹⁶ πληθύνω, multiply, increase. ¹⁷ μακροθυμέω, be patient, suffer long. ¹⁸ ἐπιτυχάνω, obtain, attain. ¹⁹ ἀντιλογία, ας, ἡ, dispute, contradiction. ²⁰ πέρας, ατος, τό, limit, end. ²¹ βεβαίωσις, εως, ἡ, confirmation, ratification. ²² ὅρκος, οὐ, ὁ, oath. ²³ περισσός, excessive, abundant.

ὁ θεὸς ἐπιδείξαι¹ τοῖς κληρονόμοις² τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον³ τῆς βουλῆς⁴
αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν⁵ ὄρκῳ,⁶ ἵνα διὰ δύο πραγμάτων⁷ ἀμεταθέτων,⁸ ἐν οἷς 18
ἀδύνατον⁹ ψεύσασθαι⁹ θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες¹⁰
κρατῆσαι τῆς προκειμένης¹¹ ἐλπίδος: ἦν ὡς ἄγκυραν¹² ἔχομεν τῆς ψυχῆς 19
ἀσφαλῆ¹³ τε καὶ βεβαίαν,¹⁴ καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον¹⁵ τοῦ
καταπετάσματος:¹⁶ ὅπου πρόδρομος¹⁷ ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν 20
τάξιν¹⁸ Μελχισεδέκ¹⁹ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ,¹⁹ βασιλεὺς Σαλήμ,²⁰ ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου,²¹ ὁ 7
συναντήσας²² Ἀβραάμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς²³ τῶν βασιλέων καὶ
εὐλογήσας αὐτόν, ὧ καὶ δεκάτην²⁴ ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν²⁵ Ἀβραάμ – πρῶτον 2
μὲν ἐρμηνευόμενος²⁶ βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα²⁷ δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ,²⁰ ὁ

¹ ἐπιδείκνυμι, show, prove. ² κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ³ ἀμετάθετος, unchangeable, unchanged. ⁴ βουλή, ἡς, ἡ, counsel, purpose. ⁵ μεσιτεύω, guarantee, mediate. ⁶ ὄρκος, ου, ὁ, oath. ⁷ πρᾶγμα, τος, τό, deed, matter. ⁸ ἀδύνατος, impossible, unable. ⁹ ψεύδομαι, lie. ¹⁰ καταφεύγω, flee, take refuge. ¹¹ πρόκειμαι, be set before, be exhibited. ¹² ἄγκυρα, ας, ἡ, anchor. ¹³ ἀσφαλής, certain, definite. ¹⁴ βέβαιος, firm, secure. ¹⁵ ἐσώτερος, within, inside (gen). ¹⁶ καταπέτασμα, τος, τό, curtain or veil, veil. ¹⁷ πρόδρομος, ου, ὁ, going before, forerunner. ¹⁸ τάξις, εως, ἡ, arranging, order. ¹⁹ Μελχισεδέκ, ὁ, Melchizedek. ²⁰ Σαλήμ, ἡ, Salem. ²¹ ὑψιστος, highest, most high. ²² συναντάω, meet with, hence to happen. ²³ κοπή, ἡς, ἡ, miting, slaughter. ²⁴ δεκάτη, ης, ἡ, tenth part, tithe. ²⁵ μερίζω, divide, part. ²⁶ ἐρμηνεύω, interpret, translate. ²⁷ ἔπειτα, then, after this.

ἐστιν βασιλεὺς εἰρήνης· ἀπάτωρ,¹ ἀμήτωρ,² ἀγενεαλόγητος,³ μήτε ἀρχὴν³
 ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος⁴ δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ – μένει
 ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.⁵

Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος⁶ οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην⁷ Ἀβραάμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων⁸⁴
 ὁ πατριάρχης.⁹ Καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ¹⁰ τὴν ἱερατείαν¹¹ λαμβάνοντες⁵
 ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν¹² τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ' ἐστὶν τοὺς
 ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ¹³ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος¹⁴ Ἀβραάμ· ὁ δὲ μὴ⁶
 γενεαλογούμενος¹⁵ ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν¹⁶ τὸν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς
 ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν. Χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας,¹⁷ τὸ ἔλαττον¹⁸ ὑπὸ τοῦ⁷
 κρείττονος¹⁹ εὐλογεῖται. Καὶ ὧδε μὲν δεκάτας⁷ ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι⁸
 λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δέ, μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. Καί, ὡς ἔπος²⁰ εἰπεῖν, διὰ⁹

¹ ἀπάτωρ, fatherless, without a father. ² ἀμήτωρ, without a mother. ³ ἀγενεαλόγητος, without genealogy. ⁴ ἀφομοιόω, make like, assimilate. ⁵ διηνεκής, continuous, perpetual. ⁶ πηλίκος, how large, how great. ⁷ δεκάτη, ης, ἡ, tenth part, tithe. ⁸ ἀκροθίνιον, ου, τό, booty, spoils. ⁹ πατριάρχης, ου, ὁ, patriarch. ¹⁰ Λευὶ, ὁ, Levi. ¹¹ ἱερατεία, ας, ἡ, priestly office, priesthood. ¹² ἀποδεκατόω, tithe, collect a tithe. ¹³ καίπερ, although. ¹⁴ ὀσφύς, ὅς, ἡ, waist, hip. ¹⁵ γενεαλογέω, trace descent or ancestry. ¹⁶ δεκατόω, collect or receive tithes, tithe. ¹⁷ ἀντιλογία, ας, ἡ, dispute, contradiction. ¹⁸ ἐλάσσων, lesser, less. ¹⁹ κρείττων, stronger, more excellent. ²⁰ ἔπος, ους, τό, word, so to speak.

Ἀβραὰμ καὶ Λευὶ¹ ὁ δεκάτας² λαμβάνων δεδεκάτωται·³ ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ⁴ 10

τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήντησεν⁵ αὐτῷ ὁ Μελχισεδέκ.⁶

Εἰ μὲν οὖν τελείωσις⁷ διὰ τῆς Λευϊτικῆς⁸ ἱερωσύνης⁹ ἦν – ὁ λαὸς γὰρ ἐπ’ αὐτῇ 11

νενομοθέτητο¹⁰ – τίς ἔτι χρεία, κατὰ τὴν τάξιν¹¹ Μελχισεδέκ⁶ ἕτερον

ἀνίστασθαι ἱερέα, καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν¹¹ Ἀαρὼν λέγεσθαι; Μετατιθεμένης¹² 12

γὰρ τῆς ἱερωσύνης,⁹ ἐξ ἀνάγκης¹³ καὶ νόμου μετάθεσις¹⁴ γίνεται. Ἐφ’ ὃν γὰρ 13

λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἐτέρας μετέσχηκεν,¹⁵ ἀφ’ ἧς οὐδεὶς προσέσχηκεν¹⁶ τῷ

θυσιαστηρίῳ.¹⁷ Πρόδηλον¹⁸ γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα¹⁹ ἀνατέταλκεν²⁰ ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς 14

ἣν φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης⁹ Μωϋσῆς ἐλάλησεν. Καὶ περισσότερον²¹ ἔτι 15

κατάδηλόν²² ἐστίν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα²³ Μελχισεδέκ⁶ ἀνίσταται ἱερεὺς

ἕτερος, ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκικῆς²⁴ γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς 16

¹ Λευὶ, ὁ, Levi. ² δεκάτη, ης, ἡ, tenth part, tithe. ³ δεκατόω, collect or receive tithes, tithe. ⁴ ὀσφύς, ὕος, ἡ, waist, hip. ⁵ συναντάω, meet with, hence to happen. ⁶ Μελχισεδέκ, ὁ, Melchizedek. ⁷ τελείωσις, εως, ἡ, perfection, fulfillment. ⁸ Λευϊτικός, Levitical. ⁹ ἱερωσύνη, ης, ἡ, priesthood, priestly office. ¹⁰ νομοθετέω, ordain, enact. ¹¹ τάξις, εως, ἡ, arranging, order. ¹² μετατίθημι, transfer, change. ¹³ ἀνάγκη, ης, ἡ, necessity, distress. ¹⁴ μετάθεσις, εως, ἡ, change, removal. ¹⁵ μετέχω, partake of, share in. ¹⁶ προσέχω, take head of, attend to. ¹⁷ θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ¹⁸ πρόδηλος, clear, evident. ¹⁹ Ἰούδα, ὁ, Judah, Judas. ²⁰ ἀνατέλλω, cause to rise, make to rise. ²¹ περισσός, excessive, abundant. ²² κατάδηλος, very clear, quite plain. ²³ ὁμοιότης, ητος, ἡ, likeness, similarity. ²⁴ σαρκικός, fleshly, carnal.

ἀκαταλύτου·¹ μαρτυρεῖ γὰρ ὅτι Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν² 17
 Μελχισεδέκ.³ Ἀθέτησις⁴ μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης⁵ ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς 18
 ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές·⁶ οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν⁷ ὁ νόμος, ἐπεισαγωγὴ⁸ δὲ 19
 κρείττονος⁹ ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ. Καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς 20
 ὀρκωμοσίας¹⁰ – οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὀρκωμοσίας¹⁰ εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ὁ δὲ μετὰ 21
 ὀρκωμοσίας,¹⁰ διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν, Ὡμοσεν κύριος καὶ οὐ
 μεταμεληθήσεται,¹¹ Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν² Μελχισεδέκ³ – 22
 κατὰ τοσοῦτον¹² κρείττονος⁹ διαθήκης γέγονεν ἔγγυος¹³ Ἰησοῦς. Καὶ οἱ μὲν 23
 πλείονες εἰσιν γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν·¹⁴ ὁ δέ, 24
 διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον¹⁵ ἔχει τὴν ἱερωσύνην.¹⁶ Ὅθεν¹⁷ 25
 καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελές¹⁸ δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ,
 πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν¹⁹ ὑπὲρ αὐτῶν.

¹ ἀκατάλυτος, indissoluble. ² τάξις, εως, ἡ, arranging, order. ³ Μελχισεδέκ, ὁ, Melchizedek. ⁴ ἀθέτησις, εως, ἡ, setting aside, annulment. ⁵ προάγω, lead forth, go before. ⁶ ἀνωφελής, unprofitable, useless. ⁷ τελειόω, fill, fulfill. ⁸ ἐπεισαγωγὴ, ἡς, ἡ, bringing in besides, bringing in. ⁹ κρείττων, stronger, more excellent. ¹⁰ ὀρκωμοσία, ας, ἡ, oath, taking of an oath. ¹¹ μεταμέλομαι, regret, repent. ¹² τοσοῦτος, so great, so much. ¹³ ἔγγυος, ου, ὁ, under good security, surety. ¹⁴ παραμένω, remain beside, continue. ¹⁵ ἀπαράβατος, permanent, unchangeable. ¹⁶ ἱερωσύνη, ης, ἡ, priesthood, priestly office. ¹⁷ ὅθεν, from where, from which. ¹⁸ παντελής, completely, forever. ¹⁹ ἐντυγχάνω, entreat, intercede.

Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν¹ ἀρχιερεύς, ὅσιος,² ἄκακος,³ ἀμίαντος,⁴ κεχωρισμένος⁵ ²⁶
 ἀπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος⁶ τῶν οὐρανῶν γενόμενος· ὃς οὐκ ἔχει ²⁷
 καθ' ἡμέραν ἀνάγκην,⁷ ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον⁸ ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἀμαρτιῶν
 θυσίας ἀναφέρειν,⁹ ἔπειτα¹⁰ τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ,¹¹
 ἑαυτὸν ἀνενέγκας.⁹ Ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν¹² ἀρχιερεῖς, ἔχοντας ²⁸
 ἀσθένειαν·¹³ ὁ λόγος δὲ τῆς ὀρκωμοσίας¹⁴ τῆς μετὰ τὸν νόμον, υἱὸν εἰς τὸν
 αἰῶνα τετελειωμένον.¹⁵

Κεφάλαιον¹⁶ δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις· τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν ⁸
 δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης¹⁷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τῶν ἁγίων λειτουργός,¹⁸ ²
 καὶ τῆς σκηνῆς¹⁹ τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν²⁰ ὁ κύριος, καὶ οὐκ ἄνθρωπος· πᾶς ³
 γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά²¹ τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν²²

¹ πρέπω, be clearly seen, be fitting. ² ὅσιος, righteous, pious. ³ ἄκακος, guileless, innocent. ⁴ ἀμίαντος, undefiled, untainted. ⁵ χωρίζω, separate, depart. ⁶ ὑψηλός, high, lofty. ⁷ ἀνάγκη, ης, ἡ, necessity, distress. ⁸ πρότερον, formerly, before. ⁹ ἀναφέρω, bring up, offer. ¹⁰ ἔπειτα, then, after this. ¹¹ ἐφάπαξ, once for all, once. ¹² καθίστημι, set, constitute. ¹³ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ¹⁴ ὀρκωμοσία, ας, ἡ, oath, taking of an oath. ¹⁵ τελειόω, fill, fulfill. ¹⁶ κεφάλαιον, ου, τό, main thing, main point. ¹⁷ μεγαλωσύνη, ης, ἡ, greatness, majesty. ¹⁸ λειτουργός, οὔ, ὁ, minister, servant. ¹⁹ σκηνή, ἧς, ἡ, tent, tabernacle. ²⁰ πηγνυμι, make firm, put together. ²¹ δῶρον, ου, τό, gift, present. ²² ὅθεν, from where, from which.

ἀναγκαῖον¹ ἔχειν τι καὶ τοῦτον δὲ προσενέγκη. Εἰ μὲν γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν 4
 ἱερεὺς, ὄντων τῶν ἱερέων τῶν προσφερόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα,² οἵτινες 5
 ὑποδείγματι³ καὶ σκιᾷ⁴ λατρεύουσιν⁵ τῶν ἐπουρανίων,⁶ καθὼς κεχρημάτισται⁷
 Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν⁸ τὴν σκηνήν,⁹ Ὅρα, γάρ φησιν, ποιήσεις πάντα
 κατὰ τὸν τύπον¹⁰ τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει. Νυνὶ¹¹ δὲ διαφορωτέρας¹² 6
 τέτυχεν¹³ λειτουργίας,¹⁴ ὅσῳ καὶ κρείττονός¹⁵ ἐστὶν διαθήκης μεσίτης,¹⁶ ἥτις ἐπὶ
 κρείττοσιν¹⁵ ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται.¹⁷ Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, 7
 οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. Μεμφόμενος¹⁹ γὰρ αὐτοῖς λέγει, Ἰδοὺ, ἡμέραι 8
 ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ συντελέσω²⁰ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον
 Ἰούδα²¹ διαθήκην καινὴν: οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν 9
 αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου²² μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν²³ αὐτοὺς ἐκ
 γῆς Αἰγύπτου: ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν²⁴ ἐν τῇ διαθήκῃ μου, καὶ γὰρ ἡμέλησα²⁵

¹ ἀναγκαῖος, necessary, essential. ² δῶρον, ου, τό, gift, present. ³ ὑπόδειγμα, τος, τό, copy, example. ⁴ σκιά, ἄς, ἡ, shadow, thick darkness. ⁵ λατρεύω, serve, worship. ⁶ ἐπουράνιος, heavenly, celestial. ⁷ χρηματίζω, instruct, reveal. ⁸ ἐπιτελέω, complete, perform. ⁹ σκηνή, ἡς, ἡ, tent, tabernacle. ¹⁰ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ¹¹ νυνί, now, already. ¹² διάφορος, various, different. ¹³ τυγχάνω, obtain, happen. ¹⁴ λειτουργία, ας, ἡ, service, ministry. ¹⁵ κρείττων, stronger, more excellent. ¹⁶ μεσίτης, ου, ὁ, mediator, go-between. ¹⁷ νομοθετέω, ordain, enact. ¹⁸ ἄμεμπτος, blameless. ¹⁹ μέμφομαι, find fault with, blame. ²⁰ συντελέω, complete, accomplish. ²¹ Ἰούδα, ὁ, Judah, Judas. ²² ἐπιλαμβάνομαι, take hold of, seize. ²³ ἐξάγω, lead out. ²⁴ ἐμένω, persevere, remain (in). ²⁵ ἀμελέω, neglect, be unconcerned.

αὐτῶν, λέγει κύριος. Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι¹ τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ 10
μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν²
αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω³ αὐτούς: καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν,
καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν. Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην⁴ 11
αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, Γνώθι τὸν κύριον: ὅτι πάντες
εἰδήσουσίν με, ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν. Ὅτι ἴλεως⁵ ἔσομαι ταῖς 12
ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν⁶ αὐτῶν οὐ μὴ
μνησθῶ⁷ ἔτι. Ἐν τῷ λέγειν, Καινήν, πεπαλαίωκεν⁸ τὴν πρώτην. Τὸ δὲ 13
παλαιούμενον⁸ καὶ γηράσκον,⁹ ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.¹⁰

Εἶχεν μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιώματα¹¹ λατρείας,¹² τό τε ἅγιον κοσμικόν.¹³ 9
Σκηνὴ¹⁴ γὰρ κατεσκευάσθη¹⁵ ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἦ τε λυχνία¹⁶ καὶ ἡ τράπεζα¹⁷ καὶ ἡ
πρόθεσις¹⁸ τῶν ἄρτων, ἣτις λέγεται ἅγια. Μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα¹⁹ 3

¹ διατίθεμαι, appoint, make. ² διάνοια, ας, ἡ, mind, understanding. ³ ἐπιγράφω, write upon, inscribe. ⁴ πολίτης, ου, ὁ, citizen. ⁵ ἴλεως, gracious, merciful. ⁶ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ⁷ μιμνήσκομαι, remember, recall.
⁸ παλαιόω, make or become old, obsolete. ⁹ γηράσκω, grow old, become old. ¹⁰ ἀφανισμός, οὔ, ὁ, vanishing, disappearing. ¹¹ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ¹² λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ¹³ κοσμικός, earthly. ¹⁴ σκηνή, ἥς, ἡ, tent, tabernacle. ¹⁵ κατασκευάζω, prepare, build. ¹⁶ λυχνία, ας, ἡ, lampstand. ¹⁷ τράπεζα, ἥς, ἡ, table. ¹⁸ πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ¹⁹ καταπέτασμα, τος, τό, curtain or veil, veil.

σκηνή¹ ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων, χρυσοῦν² ἔχουσα θυμιατήριον,³ καὶ τὴν⁴
 κιβωτὸν⁴ τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην⁵ πάντοθεν⁶ χρυσίῳ,⁷ ἐν ᾗ στάμνος⁸
 χρυσῇ² ἔχουσα τὸ μάννα,⁹ καὶ ἡ ῥάβδος¹⁰ Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα,¹¹ καὶ αἱ
 πλάκες¹² τῆς διαθήκης: ὑπεράνω¹³ δὲ αὐτῆς Χερουβὶμ¹⁴ δόξης κατασκιάζοντα¹⁵
 τὸ ἱλαστήριον:¹⁶ περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος. Τούτων δὲ οὕτως¹⁶
 κατεσκευασμένων,¹⁷ εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν¹ διὰ παντὸς εἰσίσιασιν¹⁸ οἱ ἱερεῖς,
 τὰς λατρείας¹⁹ ἐπιτελοῦντες:²⁰ εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ²¹ τοῦ ἐνιαυτοῦ²² μόνος ὁ²²
 ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ
 ἁγνοημάτων:²³ τοῦτο δηλοῦντος²⁴ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω²⁵
 πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδόν, ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς¹ ἐχούσης στάσιν:²⁶
 ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα,²⁷ καθ' ὃν δῶρά²⁸ τε καὶ θυσίαι
 προσφέρονται, μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι²⁹ τὸν λατρεύοντα,³⁰

¹ σκηνή, ἡς, ἡ, tent, tabernacle. ² χρυσοῦς, golden. ³ θυμιατήριον, ου, τό, altar of incense, censer. ⁴ κιβωτός, οὐ, ἡ, wooden box, ark. ⁵ περικαλύπτω, cover, conceal. ⁶ πάντοθεν, on all sides, from all sides. ⁷ χρυσίον, ου, τό, gold, golden ornament. ⁸ στάμνος, ου, ἡ, jar, jar or vase. ⁹ μάννα, τό, manna. ¹⁰ ῥάβδος, ου, ἡ, staff, rod. ¹¹ βλαστάνω, sprout, produce. ¹² πλάξ, πλακός, ἡ, tablet, table. ¹³ ὑπεράνω, high above (gen), far above. ¹⁴ χερουβὶμ, τό, cherubim. ¹⁵ κατασκιάζω, overshadow. ¹⁶ ἱλαστήριον, ου, τό, sin offering, covering. ¹⁷ κατασκευάζω, prepare, build. ¹⁸ εἰσεμι, enter, go in. ¹⁹ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ²⁰ ἐπιτελέω, complete, perform. ²¹ ἅπαξ, once, once for all. ²² ἐνιαυτός, οὐ, ὁ, year. ²³ ἀγνόημα, τος, τό, sin of ignorance. ²⁴ δηλώω, show, make clear. ²⁵ μήπω, not yet. ²⁶ στάσις, εως, ἡ, standing, rebellion. ²⁷ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ²⁸ δῶρον, ου, τό, gift, present. ²⁹ τελειόω, fill, fulfill. ³⁰ λατρεύω, serve, worship.

μόνον ἐπὶ βρώμασιν¹ καὶ πόμασιν² καὶ διαφόροις³ βαπτισμοῖς⁴ καὶ δικαιώμασιν
 σαρκὸς, μέχρι⁶ καιροῦ διορθώσεως⁷ ἐπικείμενα.⁸

Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος 11
 καὶ τελειοτέρας⁹ σκηνῆς,¹⁰ οὐ χειροποιήτου,¹¹ τοῦτ' ἔστιν, οὐ ταύτης τῆς
 κτίσεως,¹² οὐδὲ δι' αἵματος τράγων¹³ καὶ μόσχων,¹⁴ διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος 12
 εἰσῆλθεν ἐφάπαξ¹⁵ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν¹⁶ εὐράμενος. Εἰ γὰρ τὸ αἷμα 13
 ταύρων¹⁷ καὶ τράγων,¹³ καὶ σποδὸς¹⁸ δαμάλεως¹⁹ ῥαντίζουσα²⁰ τοὺς
 κεκοινωμένους,²¹ ἀγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα,²² πόσω μᾶλλον τὸ 14
 αἷμα τοῦ χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἁμωμον²³ τῷ
 θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ λατρεύειν²⁴ θεῷ
 ζῶντι· Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης²⁵ ἐστίν, ὅπως, θανάτου 15

¹ βρώμα, τος, τό, food, food of any kind. ² πόμα, τος, τό, drink. ³ διάφορος, various, different. ⁴ βαπτισμός, οὐ, ὁ, washing, cleansing. ⁵ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ⁶ μέχρι, until, as far as (gen). ⁷ διορθώσεις, εως, ἡ, reformation, new order. ⁸ ἐπικείμεναι, lie on, lie upon. ⁹ τέλειος, complete, perfect. ¹⁰ σκηνή, ἡς, ἡ, tent, tabernacle. ¹¹ χειροποίητος, made by hand, done or made with hands. ¹² κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹³ τράγος, ου, ὁ, male goat. ¹⁴ μόσχος, ου, ὁ, calf. ¹⁵ ἐφάπαξ, once for all, once. ¹⁶ λύτρωσις, εως, ἡ, ransoming, redemption. ¹⁷ ταῦρος, ου, ὁ, bull, ox. ¹⁸ σποδός, οὐ, ἡ, ashes. ¹⁹ δάμαλις, εως, ἡ, heifer, young cow. ²⁰ ῥαντίζω, sprinkle, cleanse. ²¹ κοινῶ, make common, defile. ²² καθαρότης, ητος, ἡ, purity, cleansing. ²³ ἁμωμος, without blemish, blameless. ²⁴ λατρεύω, serve, worship. ²⁵ μεσίτης, ου, ὁ, mediator, go-between.

γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν¹ τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων,² τὴν
ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας.³ Ὅπου γὰρ 16
διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη⁴ φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου.⁵ Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς 17
βεβαία,⁶ ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος.⁵ Ὅθεν⁷ οὐδ' ἡ πρώτη χωρὶς 18
αἵματος ἐγκεκαίνισται.⁸ Λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ νόμον ὑπὸ 19
Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων⁹ καὶ τράγων,¹⁰ μετὰ
ὑδατος καὶ ἑρίου¹¹ κοκκίνου¹² καὶ ὑσσώπου,¹³ αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν
λαὸν ἐρράντισεν,¹⁴ λέγων, Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο¹⁵ πρὸς 20
ὑμᾶς ὁ θεός. Καὶ τὴν σκηνὴν¹⁶ δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη¹⁷ τῆς λειτουργίας¹⁸ τῷ 21
αἵματι ὁμοίως ἐρράντισεν.¹⁴ Καὶ σχεδὸν¹⁹ ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ 22
τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας²⁰ οὐ γίνεται ἄφεσις.²¹

¹ ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance. ² παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ³ κληρονομία, ας, ἡ, inheritance. ⁴ ἀνάγκη, ης, ἡ, necessity, distress. ⁵ διατίθεμαι, appoint, make. ⁶ βέβαιος, firm, secure. ⁷ ὅθεν, from where, from which. ⁸ ἐγκανίζω, renew, inaugurate. ⁹ μόσχος, ου, ὁ, calf. ¹⁰ τράγος, ου, ὁ, male goat. ¹¹ ἕριον, ου, τό, wool. ¹² κόκκινος, scarlet, crimson. ¹³ ὑσσώπος, ου, ὁ, hyssop. ¹⁴ ῥαντίζω, sprinkle, cleanse. ¹⁵ ἐντέλλομαι, command, give orders. ¹⁶ σκηνή, ἡς, ἡ, tent, tabernacle. ¹⁷ σκεῦος, ους, τό, vessel, goods (plural). ¹⁸ λειτουργία, ας, ἡ, service, ministry. ¹⁹ σχεδόν, almost, nearly. ²⁰ αἱματεκχυσία, ας, ἡ, shedding of blood. ²¹ ἄφεσις, εως, ἡ, release, forgiveness.

Ἀνάγκη¹ οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα² τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τούτοις καθαρίζεσθαι, 23
 αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια³ κρείττοσιν⁴ θυσίαις παρὰ ταύτας. Οὐ γὰρ εἰς 24
 χειροποίητα⁵ ἅγια εἰσῆλθεν ὁ χριστός, ἀντίτυπα⁶ τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν
 τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι⁷ τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν: οὐδ' ἵνα 25
 πολλάκις⁸ προσφέρῃ ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ'
 ἐνιαυτὸν⁹ ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ:¹⁰ ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις⁸ παθεῖν ἀπὸ 26
 καταβολῆς¹¹ κόσμου: νῦν δὲ ἅπαξ¹² ἐπὶ συντελείᾳ¹³ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν¹⁴
 ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. Καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται¹⁵ τοῖς 27
 ἀνθρώποις ἅπαξ¹² ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις: οὕτως καὶ ὁ χριστός, ἅπαξ¹² 28
 προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν¹⁶ ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας
 ὁφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις,¹⁷ εἰς σωτηρίαν.

¹ ἀνάγκη, ης, ἡ, necessity, distress. ² ὑπόδειγμα, τος, τό, copy, example. ³ ἐπουράνιος, heavenly, celestial. ⁴ κρείττων, stronger, more excellent. ⁵ χειροποίητος, made by hand, done or made with hands. ⁶ ἀντίτυπος, struck back, corresponding to. ⁷ ἐμφανίζω, manifest, disclose. ⁸ πολλάκις, often, many times. ⁹ ἐνιαυτός, οὐ, ὁ, year. ¹⁰ ἀλλότριος, strange, foreign. ¹¹ καταβολή, ἥς, ἡ, foundation, depositing. ¹² ἅπαξ, once, once for all. ¹³ συντέλεια, ας, ἡ, completion, end. ¹⁴ ἀθέτησις, εως, ἡ, setting aside, annulment. ¹⁵ ἀπόκειται, be laid up, put away. ¹⁶ ἀναφέρω, bring up, offer. ¹⁷ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly.

Σκιὰν¹ γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα² τῶν **10**
 πραγμάτων,³ κατ' ἐνιαυτὸν⁴ ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ
 διηγεκές,⁵ οὐδέποτε⁶ δύνανται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι.⁷ Ἐπεὶ οὐκ ἂν **2**
 ἐπαύσαντο⁸ προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν
 τοὺς λατρεύοντας,⁹ ἅπαξ¹⁰ κεκαθαρμένους;¹¹ Ἄλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις¹² **3**
 ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν: ἄδύνατον¹³ γὰρ αἷμα ταύρων¹⁴ καὶ τράγων¹⁵ ἀφαιρεῖν¹⁶ **4**
 ἁμαρτίας. Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει, Θυσίαν καὶ προσφορὰν¹⁷ **5**
 οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω¹⁸ μοι: ὀλοκαυτώματα¹⁹ καὶ περὶ ἁμαρτίας **6**
 οὐκ εὐδόκησας:²⁰ τότε εἶπον, Ἴδού, ἦκω – ἐν κεφαλίδι²¹ βιβλίου γέγραπται περὶ **7**
 ἐμοῦ – τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου. Ἀνώτερον²² λέγων ὅτι Θυσίαν καὶ **8**
 προσφορὰν¹⁷ καὶ ὀλοκαυτώματα¹⁹ καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ
 εὐδόκησας²⁰ – αἵτινες κατὰ τὸν νόμον προσφέρονται – τότε εἶρηκεν, Ἴδού, ἦκω **9**

¹ σκιά, ἄς, ἡ, shadow, thick darkness. ² εἰκὼν, ὄνος, ἡ, image, likeness. ³ πρᾶγμα, τος, τό, deed, matter. ⁴ ἐνιαυτός, οὐ, ὁ, year. ⁵ διηγεκής, continuous, perpetual. ⁶ οὐδέποτε, never. ⁷ τελειόω, fill, fulfill. ⁸ παύω, cause to cease. ⁹ λατρεύω, serve, worship. ¹⁰ ἅπαξ, once, once for all. ¹¹ καθαίρω, make clean, clear. ¹² ἀνάμνησις, εως, ἡ, remembrance, reminder. ¹³ ἀδύνατος, impossible, unable. ¹⁴ ταῦρος, ου, ὁ, bull, ox. ¹⁵ τράγος, ου, ὁ, male goat. ¹⁶ ἀφαιρέω, take away, smite off. ¹⁷ προσφορά, ἄς, ἡ, offering, sacrifice. ¹⁸ καταρτίζω, mend, fit. ¹⁹ ὀλοκαύτωμα, τος, τό, whole burnt offering. ²⁰ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ²¹ κεφαλίς, ἴδος, ἡ, roll of a book, roll. ²² ἀνώτερον, higher, more honorable place.

τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου. Ἄναιρεί¹ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ.
 Ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμέν, οἱ διὰ τῆς προσφορᾶς² τοῦ σώματος Ἰησοῦ 10
 χριστοῦ ἐφάπαξ.³ Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἔστηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν,⁴ καὶ 11
 τὰς αὐτὰς πολλάκις⁵ προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε⁶ δύνανται περιελεῖν⁷
 ἁμαρτίας: αὐτὸς δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκές,⁸ 12
 ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος⁹ ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ 13
 ὑποπόδιον¹⁰ τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Μιᾷ γὰρ προσφορᾷ² τετελείωκεν¹¹ εἰς τὸ 14
 διηνεκές⁸ τοὺς ἁγιαζομένους. Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον: μετὰ 15
 γὰρ τὸ προειρηκέναι,¹² Αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι¹³ πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς 16
 ἡμέρας ἐκεῖνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίᾳ αὐτῶν, καὶ ἐπὶ
 τῶν διανοιῶν¹⁴ αὐτῶν ἐπιγράψω¹⁵ αὐτούς: καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν 17
 ἁνομιῶν¹⁶ αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ¹⁷ ἔτι. Ὅπου δὲ ἄφεσις¹⁸ τούτων, οὐκέτι 18

¹ ἀναιρέω, take up, kill. ² προσφορά, ἄς, ἡ, offering, sacrifice. ³ ἐφάπαξ, once for all, once. ⁴ λειτουργέω, minister, serve. ⁵ πολλάκις, often, many times. ⁶ οὐδέποτε, never. ⁷ περιαιρέω, cast off, take away. ⁸ διηνεκής, continuous, perpetual. ⁹ ἐκδέχομαι, await, expect. ¹⁰ ὑποπόδιον, οὐ, τό, footstool. ¹¹ τελειόω, fill, fulfill. ¹² προλέγω, say beforehand, forewarn. ¹³ διατίθεμαι, appoint, make. ¹⁴ διάνοια, ἄς, ἡ, mind, understanding. ¹⁵ ἐπιγράφω, write upon, inscribe. ¹⁶ ἁνομία, ἄς, ἡ, lawlessness, iniquity. ¹⁷ μιμνήσκομαι, remember, recall. ¹⁸ ἄφεσις, εὖς, ἡ, release, forgiveness.

προσφορά¹ περὶ ἁμαρτίας.

Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον² τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, 19

ἣν ἐνεκαίνισεν³ ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον⁴ καὶ ζῶσαν, διὰ τοῦ καταπετάσματος,⁵ 20

τοῦτ' ἔστιν, τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, 21

προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ⁶ πίστεως, ἔρραντισμένοι

τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς, καὶ λελουμένοι⁸ τὸ σῶμα ὕδατι

καθαρῶ: κατέχωμεν⁹ τὴν ὁμολογίαν¹⁰ τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ,¹¹ πιστὸς γὰρ ὁ 23

ἐπαγγελιάμενος:¹² καὶ κατανοῶμεν¹³ ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν¹⁴ ἀγάπης καὶ 24

καλῶν ἔργων, μὴ ἐγκαταλείποντες¹⁵ τὴν ἐπισυναγωγὴν¹⁶ ἐαυτῶν, καθὼς ἔθος¹⁷ 25

τισὶν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσοῦτ'¹⁸ μᾶλλον, ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσιν

τὴν ἡμέραν.

¹ προσφορά, ἄς, ἡ, offering, sacrifice. ² εἴσοδος, ου, ἡ, entrance, entering. ³ ἐγκαινίζω, renew, inaugurate. ⁴ πρόσφατος, new, recent. ⁵ καταπέτασμα, τος, τό, curtain or veil, veil. ⁶ πληροφορία, ας, ἡ, full assurance, certainty. ⁷ ῥαντίζω, sprinkle, cleanse. ⁸ λούω, bathe, wash. ⁹ κατέχω, hold back, hold fast. ¹⁰ ὁμολογία, ας, ἡ, confession, profession. ¹¹ ἀκλινής, without wavering, unbent. ¹² ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹³ κατανοέω, observe, understand. ¹⁴ παροξυσμός, οὔ, ὁ, stimulation, provocation. ¹⁵ ἐγκαταλείπω, leave behind, forsake. ¹⁶ ἐπισυναγωγή, ἡς, ἡ, meeting, assembling. ¹⁷ ἔθος, ους, τό, custom. ¹⁸ τοσοῦτος, so great, so much.

Ἐκουσίως¹ γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν² τῆς 26
 ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται³ θυσία, φοβερά⁴ δέ τις ἐκδοχή⁵ 27
 κρίσεως, καὶ πυρὸς ζήλος⁶ ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους.⁷ Ἀθετήσας⁸ τις 28
 νόμον Μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν⁹ ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει: 29
 πόσω, δοκεῖτε, χείρονος¹⁰ ἀξιωθήσεται¹¹ τιμωρίας¹² ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ
 καταπατήσας,¹³ καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν¹⁴ ἡγησάμενος ἐν ᾧ ἡγιάσθη,
 καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας;¹⁵ Οἶδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα, Ἐμοὶ 30
 ἐκδίκησις,¹⁶ ἐγὼ ἀνταποδώσω,¹⁷ λέγει κύριος: καὶ πάλιν, κύριος κρινεῖ τὸν λαὸν
 αὐτοῦ. Φοβερὸν⁴ τὸ ἐμπεσεῖν¹⁸ εἰς χεῖρας θεοῦ ζώντος. 31

Ἀναμιμνήσκεσθε¹⁹ δὲ τὰς πρότερον²⁰ ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες²¹ πολλὴν 32
 ἄθλησιν²² ὑπεμείνατε²³ παθημάτων: τοῦτο μὲν, ὀνειδισμοῖς²⁵ τε καὶ θλίψεσιν 33

¹ ἐκουσίως, voluntarily, willingly. ² ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ³ ἀπολείπω, leave, leave behind. ⁴ φοβερός, fearful, terrible. ⁵ ἐκδοχή, ἡς, ἡ, expectation, waiting for. ⁶ ζήλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ⁷ ὑπεναντίος, opposed, contrary. ⁸ ἀθετέω, reject, annul. ⁹ οἰκτιρμός, οὐ, ὁ, compassion, pity. ¹⁰ χείρων, worse. ¹¹ ἀξιόω, consider worthy. ¹² τιμωρία, ας, ἡ, punishment, penalty. ¹³ καταπατέω, trample under foot. ¹⁴ κοινός, common, unclean. ¹⁵ ἐνυβρίζω, insult, outrage. ¹⁶ ἐκδίκησις, εως, ἡ, vengeance, vindication. ¹⁷ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ¹⁸ ἐμπίπτω, fall into, fall in. ¹⁹ ἀναμιμνήσκω, remind, remember. ²⁰ πρότερον, formerly, before. ²¹ φωτίζω, give light, enlighten. ²² ἄθλησις, εως, ἡ, contest, conflict. ²³ ὑπομένω, tarry, endure. ²⁴ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ²⁵ ὀνειδισμός, οὐ, ὁ, reproach, reviling.

θεατριζόμενοι:¹ τοῦτο δέ, κοινωνοὶ² τῶν οὕτως ἀναστρεφόμενων³ γεννηθέντες. 34
 Καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς⁴ μου συνεπαθήσατε,⁵ καὶ τὴν ἀρπαγὴν⁶ τῶν ὑπαρχόντων
 ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε,⁷ γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοῖς κρείττονα⁸
 ὑπαρξιν⁹ ἐν οὐρανοῖς καὶ μένουσαν. Μὴ ἀποβάλητε¹⁰ οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, 35
 ἥτις ἔχει μισθαποδοσίαν¹¹ μεγάλην. Ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρεῖαν, ἵνα τὸ 36
 θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε¹² τὴν ἐπαγγελίαν. Ἔτι γὰρ μικρὸν 37
 ὅσον ὅσον, Ὁ ἐρχόμενος ἤξει, καὶ οὐ χρονιεῖ.¹³ Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται: 38
 καὶ ἐὰν ὑποστείλῃται,¹⁴ οὐκ εὐδοκεῖ¹⁵ ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ. Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν 39
 ὑποστολῆς¹⁶ εἰς ἀπώλειαν,¹⁷ ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν¹⁸ ψυχῆς.

¹ θεατρίζω, put to shame, expose publicly. ² κοινωνός, οὐ, ὁ, partner, sharer. ³ ἀναστρέφω, return, live. ⁴ δεσμός, οὐ, ὁ, chain, bond. ⁵ συμπαθέω, sympathize with, have compassion on. ⁶ ἀρπαγή, ἥς, ἡ, plunder, robbery. ⁷ προσδέχομαι, receive, wait for. ⁸ κρείττων, stronger, more excellent. ⁹ ὑπαρξις, εως, ἡ, existence, subsistence. ¹⁰ ἀποβάλλω, throw away, cast aside. ¹¹ μισθαποδοσία, ας, ἡ, recompense, reward. ¹² κομίζω, receive, bring. ¹³ χρονίζω, spend or take time, delay. ¹⁴ ὑποστέλλω, draw back, withdraw. ¹⁵ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ¹⁶ ὑποστολή, ἥς, ἡ, hesitancy, timidity. ¹⁷ ἀπώλεια, ας, ἡ, destruction, ruin. ¹⁸ περιποίησις, εως, ἡ, preservation, acquisition.

Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις,¹ πραγμάτων² ἔλεγχος³ οὐ βλεπομένων. **11**

Ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. Πίστει νοοῦμεν⁴ κατηρτίσθαι⁵ **3**

τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ βλεπόμενα γεγονέναι. **4**

Πίστει πλείονα θυσίαν Ἀβελ παρὰ Κάϊν⁶ προσήνεγκεν τῷ θεῷ, δι' ἧς

ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις⁷ αὐτοῦ τοῦ θεοῦ· καὶ

δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖται. Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη⁸ τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, **5**

καὶ οὐχ εὐρίσκετο, διότι⁹ μετέθηκεν⁸ αὐτὸν ὁ θεός· πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως¹⁰

αὐτοῦ μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι¹¹ τῷ θεῷ· χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον¹² **6**

εὐαρεστήσαι·¹¹ πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ θεῷ, ὅτι ἔστιν, καὶ

τοῖς ἐκζητοῦσιν¹³ αὐτὸν μισθαποδότης¹⁴ γίνεται. Πίστει χρηματισθεῖς¹⁵ Νῶε¹⁶ **7**

περὶ τῶν μηδέπω¹⁷ βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς¹⁸ κατεσκεύασεν¹⁹ κιβωτὸν²⁰ εἰς

σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι' ἧς κατέκρινεν²¹ τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν

¹ ὑπόστασις, εως, ἡ, substance, confidence. ² πρᾶγμα, τος, τό, deed, matter. ³ ἔλεγχος, ου, ὁ, proof, conviction. ⁴ νοέω, understand, consider. ⁵ καταρτίζω, mend, fit. ⁶ Κάϊν, ὁ, Cain. ⁷ δῶρον, ου, τό, gift, present. ⁸ μετατίθμι, transfer, change. ⁹ διότι, because, on this account. ¹⁰ μετάρθεσις, εως, ἡ, change, removal. ¹¹ εὐαρεστέω, be pleasing, pleased. ¹² ἀδύνατος, impossible, unable. ¹³ ἐκζητέω, seek out, inquire. ¹⁴ μισθαποδότης, ου, ὁ, rewarder. ¹⁵ χρηματίζω, instruct, reveal. ¹⁶ Νῶε, ὁ, Noah. ¹⁷ μηδέπω, not yet. ¹⁸ εὐλαβέομαι, reverence, respect. ¹⁹ κατασκευάζω, prepare, build. ²⁰ κιβωτός, οὔ, ἡ, wooden box, ark. ²¹ κατακρίνω, condemn.

δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.¹ Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν² 8
ἐξελθεῖν εἰς τὸν τόπον ὃν ἤμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν,³ καὶ ἐξῆλθεν μὴ
ἐπιστάμενος⁴ ποῦ ἔρχεται. Πίστει παρώκησεν⁵ εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ὡς 9
ἀλλοτρίαν,⁶ ἐν σκηναῖς⁷ κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, τῶν
συγκληρονόμων⁸ τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς: ἐξεδέχετο⁹ γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους 10
ἔχουσιν πόλιν, ἥς τεχνίτης¹¹ καὶ δημιουργὸς¹² ὁ θεός. Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα¹³ 11
δύναμιν εἰς καταβολὴν¹⁴ σπέρματος ἔλαβεν, καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας¹⁵ ἔτεκεν,¹⁶
ἐπεὶ πιστὸν ἠγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον.¹⁷ Διὸ καὶ ἀφ' ἐνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ 12
ταῦτα νεκρωμένους,¹⁸ καθὼς τὰ ἄστρα¹⁹ τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ὡς ἡ
ἄμμος²⁰ ἢ παρὰ τὸ χεῖλος²¹ τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος.²²

¹ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ² ὑπακούω, obey, listen. ³ κληρονομία, ας, ἡ, inheritance. ⁴ ἐπίσταμαι, understand, know. ⁵ παροικέω, live a stranger, sojourn. ⁶ ἀλλότριος, strange, foreign. ⁷ σκηνή, ἡς, ἡ, tent, tabernacle. ⁸ συγκληρονόμος, fellow heir, joint heir. ⁹ ἐκδέχομαι, await, expect. ¹⁰ θεμέλιος, ου, ὁ, foundation. ¹¹ τεχνίτης, ου, ὁ, craftsman, artisan. ¹² δημιουργός, οὔ, ὁ, builder, maker. ¹³ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah. ¹⁴ καταβολή, ἡς, ἡ, foundation, depositing. ¹⁵ ἡλικία, ας, ἡ, maturity, age. ¹⁶ τίτω, give birth to, bear. ¹⁷ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹⁸ νεκρῶ, put to death, render weak. ¹⁹ ἄστρον, ου, τό, star. ²⁰ ἄμμος, ου, ἡ, sand. ²¹ χεῖλος, ους, τό, lip, edge. ²² ἀναρίθμητος, innumerable, uncountable.

Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ 13
 πόρρωθεν¹ αὐτὰς ἰδόντες, καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι² καὶ
 παρεπίδημοί³ εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. Οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν⁴ ὅτι 14
 πατρίδα⁵ ἐπιζητοῦσιν.⁶ Καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον⁷ ἀφ' ἧς ἐξῆλθον, εἶχον 15
 ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι.⁸ Νῦν δὲ κρείττονος⁹ ὀρέγονται,¹⁰ τοῦτ' ἔστιν, ἐπουρανίου: 16
 διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται¹² αὐτοὺς ὁ θεός, θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν: ἡτοίμασεν γὰρ
 αὐτοῖς πόλιν.

Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ¹³ 17
 προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος,¹⁴ πρὸς ὃν ἐλαλήθη, ὅτι Ἐν Ἰσαὰκ 18
 κληθήσεται σοι σπέρμα: λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ θεός: 19
 ὅθεν¹⁵ αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο.¹⁶ Πίστει περὶ μελλόντων εὐλόγησεν 20
 Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. Πίστει Ἰακώβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν 21

¹ πόρρωθεν, from a distance, at a distance. ² ξένος, strange, stranger. ³ παρεπίδημος, ου, ὁ, sojourning in a strange place. ⁴ ἐμφανίζω, manifest, disclose. ⁵ πατρίς, ἰδος, ἡ, of one's fathers, fatherland. ⁶ ἐπιζητέω, seek for, seek after. ⁷ μνημονεύω, remember, make mention of. ⁸ ἀνακάμπτω, turn back, return. ⁹ κρείττων, stronger, more excellent. ¹⁰ ὀρέγω, stretch forth, long for. ¹¹ ἐπουράνιος, heavenly, celestial. ¹² ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ¹³ μονογενής, only begotten, only. ¹⁴ ἀναδέχομαι, undertake, receive. ¹⁵ ὅθεν, from where, from which. ¹⁶ κομίζω, receive, bring.

υἱῶν Ἰωσήφ εὐλόγησεν, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον¹ τῆς ῥάβδου² αὐτοῦ. 22
 Πίστει Ἰωσήφ τελευτῶν³ περὶ τῆς ἐξόδου⁴ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν,⁵
 καὶ περὶ τῶν ὀστέων⁶ αὐτοῦ ἐνετείλατο.⁷ Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη⁸ 23
 τρίμηνον⁹ ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι¹⁰ εἶδον ἄστεϊον¹¹ τὸ παιδίον· καὶ οὐκ
 ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα¹² τοῦ βασιλέως. Πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος 24
 ἡρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ,¹³ μᾶλλον ἐλόμενος¹⁴ 25
 συγκακουχεῖσθαι¹⁵ τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον¹⁶ ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν·¹⁷
 μείζονα πλοῦτον¹⁸ ἡγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν¹⁹ τὸν ὀνειδισμόν²⁰ τοῦ 26
 χριστοῦ· ἀπέβλεπεν²¹ γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν.²² Πίστει κατέλιπεν²³ 27
 Αἴγυπτον,²⁴ μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν²⁵ τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον²⁶ ὡς ὁρῶν
 ἐκατέρησεν.²⁷ Πίστει πεποιήκεν τὸ Πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν²⁸ τοῦ αἵματος, 28
 ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων²⁹ τὰ πρωτότοκα³⁰ θίγῃ³¹ αὐτῶν. Πίστει διέβησαν³² τὴν 29

¹ ἄκρον, ου, τό, high point, boundary. ² ῥάβδος, ου, ἡ, staff, rod. ³ τελευτάω, die, end. ⁴ ἐξόδος, ου, ἡ, departure, exodus. ⁵ μνημονεύω, remember, make mention of. ⁶ ὀστέον, τό, bone. ⁷ ἐντέλλομαι, command, give orders. ⁸ κρύπτω, conceal, hide. ⁹ τρίμηνος, of three months, lasting three months. ¹⁰ διότι, because, on this account. ¹¹ ἄστεϊος, handsome, well-bred. ¹² διάταγμα, τος, τό, edict, command. ¹³ Φαραώ, ὁ, Pharaoh. ¹⁴ αἰρέω, choose, prefer. ¹⁵ συγκακουχέω, suffer ill-treatment with. ¹⁶ πρόσκαιρος, temporary, passing. ¹⁷ ἀπόλαυσις, εως, ἡ, enjoyment. ¹⁸ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ¹⁹ θησαυρός, οὔ, ὁ, storehouse, treasure. ²⁰ ὀνειδισμός, οὔ, ὁ, reproach, reviling. ²¹ ἀποβλέπω, look, pay attention. ²² μισθαποδοσία, ας, ἡ, recompense, reward. ²³ καταλείπω, leave, leave behind. ²⁴ Αἴγυπτος, ου, ἡ, Egypt. ²⁵ θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ²⁶ ἀόρατος, invisible, unseen. ²⁷ καρτερέω, be steadfast, endure. ²⁸ πρόσχυσις, εως, ἡ, pouring, sprinkling. ²⁹ ὀλοθρεύω, destroy, ruin. ³⁰ πρωτότοκος, first-born. ³¹ θιγγάνω, touch, handle. ³² διαβαίνω, go through, cross.

Ἐρυθρὰν¹ θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς·² ἥς πείραν³ λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι⁴
κατεπόθησαν.⁵ Πίστει τὰ τεῖχη⁶ Ἱεριχὼ ἔπεσεν, κυκλωθέντα⁷ ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. 30
Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη⁸ οὐ συναπώλετο⁹ τοῖς ἀπειθήσασιν,¹⁰ δεξαμένη τοὺς
κατασκόπους¹¹ μετ' εἰρήνης. Καὶ τί ἔτι λέγω; Ἐπιλείψει¹² γάρ με διηγούμενον¹³ 32
ὁ χρόνος περὶ Γεδεών,¹⁴ Βαράκ¹⁵ τε καὶ Σαμψὼν καὶ Ἰεφθάε,¹⁶ Δαυὶδ τε καὶ
Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν· οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο¹⁷ βασιλείας, 33
εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον¹⁸ ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν¹⁹ στόματα λεόντων,²⁰
ἔσβεσαν²¹ δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν²² ἀπὸ 34
ἀσθενείας,²³ ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ,²⁴ παρεμβολᾶς²⁵ ἔκλιναν²⁶
ἄλλοτριών.²⁷ Ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ 35
ἐτυμπανίσθησαν,²⁸ οὐ προσδεξάμενοι²⁹ τὴν ἀπολύτρωσιν,³⁰ ἵνα κρείττονος³¹
ἀναστάσεως τύχωσιν·³² ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν³³ καὶ μαστίγων³⁴ πείραν³ ἔλαβον, 36

¹ ἐρυθρός, red. ² ξηρός, dry, withered. ³ πείρα, ας, ἡ, attempt, trial. ⁴ Αἰγύπτιος, Egyptian. ⁵ καταπίνω, drink down, swallow. ⁶ τεῖχος, οὗς, τό, wall. ⁷ κυκλώω, encircle, surround. ⁸ πόρνη, ης, ἡ, prostitute. ⁹ συναπόλλυμι, destroy with, perish along with. ¹⁰ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹¹ κατάσκοπος, ου, ὁ, spy. ¹² ἐπιλείπω, fail, fall short. ¹³ διηγέομαι, relate fully, relate in full. ¹⁴ Γεδεών, ὁ, Gideon. ¹⁵ Βαράκ, ὁ, Barak. ¹⁶ Ἰεφθάε, ὁ, Jephthah. ¹⁷ καταγωνίζομαι, conquer, defeat. ¹⁸ ἐπιτυγχάνω, obtain, attain. ¹⁹ φράσσω, stop, shut. ²⁰ λέων, οντος, ὁ, lion. ²¹ σβέννυμι, quench, extinguish. ²² ἐνδυναμώω, strengthen, empower. ²³ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ²⁴ πόλεμος, ου, ὁ, war, battle. ²⁵ παρεμβολή, ης, ἡ, camp, army. ²⁶ κλίνω, cause to bend, bow. ²⁷ ἄλλότριος, strange, foreign. ²⁸ τυμπανίζω, torment, torture. ²⁹ προσδέχομαι, receive, wait for. ³⁰ ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance. ³¹ κρείττων, stronger, more excellent. ³² τυγχάνω, obtain, happen. ³³ ἐμπαιγμός, οὔ, ὁ, scorn, mocking. ³⁴ μάστιξ, ιγος, ἡ, whip, scourge.

ἔτι δὲ δεσμῶν¹ καὶ φυλακῆς· ἐλιθάσθησαν,² ἐπρίσθησαν,³ ἐπειράσθησαν, ἐν³⁷
 φόνῳ⁴ μαχαίρας ἀπέθανον· περιήλθον⁵ ἐν μηλωταῖς,⁶ ἐν αἰγείοις⁷ δέρμασιν,⁸
 ὑστερούμενοι,⁹ θλιβόμενοι,¹⁰ κακουχούμενοι¹¹ – ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος – ἐν³⁸
 ἐρημίαις¹² πλανώμενοι καὶ ὄρεσιν καὶ σπηλαίοις¹³ καὶ ταῖς ὀπαῖς¹⁴ τῆς γῆς. Καὶ³⁹
 οὗτοι πάντες, μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἐκομίσαντο¹⁵ τὴν
 ἐπαγγελίαν, τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν¹⁶ τι προβλεψαμένου,¹⁷ ἵνα μὴ χωρὶς⁴⁰
 ἡμῶν τελειωθῶσιν.¹⁸

Τοιγαροῦν¹⁹ καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον²⁰ ἔχοντες περικείμενον²¹ ἡμῖν νέφος²² μαρτύρων, **12**
 ὄγκον²³ ἀποθέμενοι²⁴ πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον²⁵ ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς
 τρέχωμεν²⁶ τὸν προκείμενον²⁷ ἡμῖν ἀγῶνα,²⁸ ἀφορῶντες²⁹ εἰς τὸν τῆς πίστεως **2**
 ἀρχηγὸν³⁰ καὶ τελειωτὴν³¹ Ἰησοῦν, ὅς, ἀντὶ³² τῆς προκειμένης²⁷ αὐτῷ χαρᾶς,

¹ δεσμός, οὐ, ὁ, chain, bond. ² λιθάζω, throw stones, stone. ³ πρίζω, saw (in two), saw. ⁴ φόνος, οὐ, ὁ, murder, slaughter. ⁵ περιέρχομαι, go about, go around. ⁶ μηλωτή, ἡς, ἡ, sheepskin. ⁷ αἰγίος, of a goat. ⁸ δέρμα, τος, τό, skin, hide. ⁹ ὑστερέω, lack, need. ¹⁰ θλίβω, press, oppress. ¹¹ κακουχέω, treat evilly. ¹² ἐρημία, ας, ἡ, wilderness, desert. ¹³ σπήλαιον, ου, τό, cave, den. ¹⁴ ὀπή, ἡς, ἡ, opening, hole. ¹⁵ κομίζω, receive, bring. ¹⁶ κρείττων, stronger, more excellent. ¹⁷ προβλέπομαι, foresee, provide. ¹⁸ τελειόω, fill, fulfill. ¹⁹ τοιγαροῦν, consequently, therefore. ²⁰ τοσοῦτος, so great, so much. ²¹ περικείμεναι, be around, surround. ²² νέφος, ους, τό, cloud, multitude. ²³ ὄγκος, ου, ὁ, bulk, encumbrance. ²⁴ ἀποτίθηναι, put off, lay aside. ²⁵ εὐπερίστατος, easily ensnaring, easily entangling. ²⁶ τρέχω, run, exercise myself. ²⁷ πρόκειμαι, be set before, be exhibited. ²⁸ ἀγών, ὄνος, ὁ, struggle, fight. ²⁹ ἀφοράω, fix one's eyes, see. ³⁰ ἀρχηγός, οὐ, ὁ, founder, leader. ³¹ τελειωτής, οὐ, ὁ, perfecter, completer. ³² ἀντί, instead of, in place of.

ὑπέμεινεν¹ σταυρόν, αἰσχύνῃς² καταφρονήσας,³ ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ
 κεκάθικεν. Ἀναλογίσασθε⁴ γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα¹ ὑπὸ τῶν 3
 ἁμαρτωλῶν εἰς αὐτὸν ἀντιλογίαν,⁵ ἵνα μὴ κάμητε⁶ ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν
 ἐκλυόμενοι.⁷ Οὕτω μέχρι⁸ αἵματος ἀντικατέστητε⁹ πρὸς τὴν ἁμαρτίαν 4
 ἀνταγωνιζόμενοι:¹⁰ καὶ ἐκλέλησθε¹¹ τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς 5
 διαλέγεται,¹² Υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει¹³ παιδείας¹⁴ κυρίου, μηδὲ ἐκλύου⁷ ὑπ' αὐτοῦ
 ἐλεγχόμενος:¹⁵ ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει:¹⁶ μαστιγοῖ¹⁷ δὲ πάντα υἱὸν ὃν 6
 παραδέχεται.¹⁸ Εἰς παιδεῖαν¹⁴ ὑπομένετε,¹ ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός: τίς 7
 γάρ ἐστιν υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει¹⁶ πατήρ; Εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδείας,¹⁴ ἥς μέτοχοι¹⁹ 8
 γεγόνασιν πάντες, ἄρα νόθοι²⁰ ἐστὲ καὶ οὐχ υἱοί. Εἴτα²¹ τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς 9
 ἡμῶν πατέρας εἶχομεν παιδευτάς,²² καὶ ἐνετρεπόμεθα:²³ οὐ πολλῶ μᾶλλον
 ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων, καὶ ζήσομεν; Οἱ μὲν γὰρ πρὸς 10

¹ ὑπομένω, tarry, endure. ² αἰσχύνῃς, ης, ἡ, shame. ³ καταφρονέω, think little of, despise. ⁴ ἀναλογίζομαι, consider, think upon. ⁵ ἀντιλογία, ας, ἡ, dispute, contradiction. ⁶ κάμνω, be weary, ill. ⁷ ἐκλύω, am unstrung, become weak. ⁸ μέχρι, until, as far as (gen). ⁹ ἀντικαθίστημι, oppose, resist. ¹⁰ ἀνταγωνίζομαι, struggle, strive. ¹¹ ἐκλανθάνομαι, forget (altogether), forget entirely. ¹² διαλέγομαι, dispute, reason. ¹³ ὀλιγώρῃω, regard lightly, despise. ¹⁴ παιδεία, ας, ἡ, training, discipline. ¹⁵ ἐλέγχω, convict, reprove. ¹⁶ παιδεύω, teach, educate. ¹⁷ μαστιγῶ, whip, lash. ¹⁸ παραδέχομαι, receive, accept. ¹⁹ μέτοχος, ου, ὁ, partaker, partner. ²⁰ νόθος, illegitimate child, illegitimate. ²¹ εἴτα, then, thereafter. ²² παιδευτής, οὔ, ὁ, instructor, one who disciplines. ²³ ἐντρέπω, turn about, reverence.

ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον·¹ ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον,² εἰς τὸ
 μεταλαβεῖν³ τῆς ἁγιότητος⁴ αὐτοῦ. Πᾶσα δὲ παιδεία⁵ πρὸς μὲν τὸ παρὸν⁶ οὐ 11
 δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης·⁷ ὕστερον⁸ δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν⁹ τοῖς δι' αὐτῆς
 γεγυμνασμένοις¹⁰ ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης. Διὸ τὰς παρειμένας¹¹ χεῖρας καὶ τὰ 12
 παραλελυμένα¹² γόνατα¹³ ἀνορθώσατε·¹⁴ καὶ τροχιάς¹⁵ ὀρθὰς¹⁶ ποιήσατε τοῖς 13
 ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν¹⁷ ἐκτραπῇ,¹⁸ ἰαθῇ δὲ μᾶλλον.

Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμόν,¹⁹ οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὀψεται τὸν 14
 κύριον· ἐπισκοποῦντες²⁰ μή τις ὑστερῶν²¹ ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ· μή τις ρίζα 15
 πικρίας²³ ἄνω²⁴ φύουσα²⁵ ἐνοχλῇ,²⁶ καὶ διὰ ταύτης μιανθῶσιν²⁷ πολλοί· μή τις 16
 πόρνος,²⁸ ἢ βέβηλος,²⁹ ὡς Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ³⁰ βρώσεως³¹ μιᾶς ἀπέδοτο τὰ
 πρωτοτόκια³² αὐτοῦ. Ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα,³³ θέλων κληρονομήσαι³⁴ τὴν 17

¹ παιδεύω, teach, educate. ² συμφέρω, bring together, it is profitable. ³ μεταλαμβάνω, partake of, share. ⁴ ἁγιότης, ἡτος, ἡ, holiness. ⁵ παιδεία, ας, ἡ, training, discipline. ⁶ παρίμι, be present, have arrived. ⁷ λύπη, ης, ἡ, pain, grief. ⁸ ὕστερον, lastly, afterward. ⁹ εἰρηνικός, peaceable, peaceful. ¹⁰ γυμνάζω, train, undergo discipline. ¹¹ παρίμι, neglect, weaken. ¹² παραλύω, relax, enfeeble. ¹³ γόνυ, ατος, τό, knee. ¹⁴ ἀνορθώω, restore, strengthen. ¹⁵ τροχία, ᾶς, ἡ, wheel-track, path. ¹⁶ ὀρθός, straight, upright. ¹⁷ χωλός, lame, deprived of a foot. ¹⁸ ἐκτρέπω, turn aside, wander. ¹⁹ ἁγιασμός, οῦ, ὁ, consecration, holiness. ²⁰ ἐπισκοπέω, look upon, oversee. ²¹ ὑστερέω, lack, need. ²² ρίζα, ης, ἡ, root, that which grows from the root. ²³ πικρία, ας, ἡ, bitterness. ²⁴ ἄνω, up, above. ²⁵ φύω, grow up, spring up. ²⁶ ἐνοχλέω, trouble, annoy. ²⁷ μιάινω, stain, defile. ²⁸ πόρνος, ου, ὁ, fornicator, immoral person. ²⁹ βέβηλος, worldly, profane. ³⁰ ἀντὶ, instead of, in place of. ³¹ βρώσις, εως, ἡ, eating, food. ³² πρωτοτόκια, ων, τό, birthright. ³³ μετέπειτα, afterwards. ³⁴ κληρονομέω, inherit, obtain.

εὐλογίαν,¹ ἀπεδοκιμάσθη·² μετανοίας³ γὰρ τόπον οὐχ εὔρεν, καίπερ⁴ μετὰ
δακρύων⁵ ἐκζητήσας⁶ αὐτήν.

Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ⁷ ὄρει, καὶ κεκαυμένῳ⁸ πυρί, καὶ γνώφῳ,⁹ 18
καὶ σκοτῳ, καὶ θυέλλῃ,¹⁰ καὶ σάλπιγγος¹¹ ἤχῳ,¹² καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ 19
ἀκούσαντες παρητήσαντο¹³ μὴ προστεθῆναι¹⁴ αὐτοῖς λόγον· οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ 20
διαστελλόμενον,¹⁵ Ἐὰν¹⁶ θηρίον θίγῃ¹⁷ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται·¹⁸ καί, 21
οὕτως φοβερόν¹⁹ ἦν τὸ φανταζόμενον,²⁰ Μωϋσῆς εἶπεν, Ἐκφοβός²¹ εἰμι καὶ
ἐντρομος.²² Ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιών ὄρει, καὶ πόλει θεοῦ ζώντος, 22
Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ,²³ καὶ μυριάσιν²⁴ ἀγγέλων, πανηγύρει²⁵ καὶ ἐκκλησίᾳ 23
πρωτοτόκων²⁶ ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων,²⁷ καὶ κριτῇ²⁸ θεῷ πάντων, καὶ
πνεύμασιν δικαίων τετελειωμένων,²⁹ καὶ διαθήκης νέας³⁰ μεσίτῃ³¹ Ἰησοῦ, καὶ 24

¹ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ² ἀποδοκιμάζω, reject, reject after testing. ³ μετάνοια, ας, ἡ, repentance, change of mind. ⁴ καίπερ, although. ⁵ δάκρυον, ου, τό, teardrop, a tear. ⁶ ἐκζητέω, seek out, inquire. ⁷ ψηλαφάω, touch, handle. ⁸ καίω, burn, ignite. ⁹ γνώφος, ου, ὁ, darkness, gloom. ¹⁰ θυέλλα, ης, ἡ, storm, whirlwind. ¹¹ σάλπιγξ, ιγγος, ἡ, trumpet. ¹² ἤχος, ους, ὁ, noise, sound. ¹³ παραιτέομαι, make excuse, refuse. ¹⁴ προστίθμι, add, add to. ¹⁵ διαστελλομαι, set apart, fig. to distinguish. ¹⁶ εἰ, and if, even if. ¹⁷ θιγγάνω, touch, handle. ¹⁸ λιθοβολέω, pelt with stones, stone. ¹⁹ φοβερός, fearful, terrible. ²⁰ φαντάζω, cause to appear. ²¹ ἐκφοβος, terrified, greatly terrified. ²² ἐντρομος, terrified, trembling. ²³ ἐπουράνιος, heavenly, celestial. ²⁴ μυριάς, ἄδος, ἡ, ten thousand, myriad. ²⁵ πανήγυρις, εως, ἡ, festive gathering, festival assembly. ²⁶ πρωτότοκος, first-born. ²⁷ ἀπογράφω, register, enroll. ²⁸ κριτής, ου, ὁ, judge. ²⁹ τελειόω, fill, fulfill. ³⁰ νέος, new, young. ³¹ μεσίτης, ου, ὁ, mediator, go-between.

αἵματι ῥαντισμοῦ¹ κρείττον² λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ. Βλέπετε μὴ **25**
 παραιτήσησθε³ τὸν λαλοῦντα. Εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον, τὸν ἐπὶ γῆς
 παραιτησάμενοι³ χρηματίζοντα,⁴ πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν
 ἀποστρεφόμενοι:⁵ οὗ ἢ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν⁶ τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται,⁷ **26**
 λέγων, Ὡτι ἅπαξ⁸ ἐγὼ σείω⁹ οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. Τὸ δέ,
 Ὡτι ἅπαξ,⁸ δηλοῖ¹⁰ τῶν σαλευομένων⁶ τὴν μετάθεσιν,¹¹ ὡς πεποιημένων, ἵνα
 μείνη τὰ μὴ σαλευόμενα.⁶ Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον¹² παραλαμβάνοντες, **28**
 ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λατρεύομεν¹³ εὐαρέστως¹⁴ τῷ θεῷ μετὰ αἰδοῦς¹⁵ καὶ
 εὐλαβείας:¹⁶ καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.¹⁷ **29**

Ἡ φιλαδελφία¹⁸ μενέτω. Τῆς φιλοξενίας¹⁹ μὴ ἐπιλανθάνεσθε:²⁰ διὰ ταύτης γὰρ **13**

ἔλαθόν²¹ τινες ξενίσαντες²² ἀγγέλους. Μιμνήσκεσθε²³ τῶν δεσμίων,²⁴ ὡς **3**

¹ ῥαντισμός, οὐ, ὁ, sprinkling, purification. ² κρείττων, stronger, more excellent. ³ παραιτέομαι, make excuse, refuse. ⁴ χρηματίζω, instruct, reveal. ⁵ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ⁶ σαλεύω, shake, excite. ⁷ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ⁸ ἅπαξ, once, once for all. ⁹ σείω, shake. ¹⁰ δηλόω, show, make clear. ¹¹ μετάθεσις, εως, ἡ, change, removal. ¹² ἀσάλευτος, immovable, unshakable. ¹³ λατρεύω, serve, worship. ¹⁴ εὐαρέστως, acceptably. ¹⁵ αἰδώς, οὐς, ἡ, modesty, shame. ¹⁶ εὐλάβεια, ας, ἡ, awe, reverence. ¹⁷ καταναλίσκω, consume, consume utterly. ¹⁸ φιλαδελφία, ας, ἡ, love of brothers, brotherly love. ¹⁹ φιλοξενία, ας, ἡ, hospitality. ²⁰ ἐπιλανθάνομαι, forget, neglect. ²¹ λανθάνω, escape notice, am hidden. ²² ξενίζω, entertain (a stranger), startle. ²³ μιμνήσκομαι, remember, recall. ²⁴ δέσμιος, ου, ὁ, prisoner, one bound.

συνδεδεμένοι: ¹ τῶν κακουχουμένων, ² ὥς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. Τίμιος ³ ὁ ⁴
γάμος ⁴ ἐν πᾶσιν, καὶ ἡ κοίτη ⁵ ἀμίαντος: ⁶ πόρνους ⁷ δὲ καὶ μοιχοὺς ⁸ κρινεῖ ὁ θεός. ⁵
Ἀφιλάργυρος ⁹ ὁ τρόπος, ¹⁰ ἀρκοῦμενοι ¹¹ τοῖς παροῦσιν: ¹² αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν, Οὐ
μή σε ἀνῶ, ¹³ οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλείπω. ¹⁴ Ὡστε θαρροῦντας ¹⁵ ἡμᾶς λέγειν, ⁶
Κύριος ἐμοὶ βοηθός, ¹⁶ καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.

Μνημονεύετε ¹⁷ τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ: ⁷
ὧν ἀναθεωροῦντες ¹⁸ τὴν ἔκβασιν ¹⁹ τῆς ἀναστροφῆς, ²⁰ μιμεῖσθε ²¹ τὴν πίστιν. ⁸
Ἰησοῦς χριστὸς χθὲς ²² καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Διδαχαῖς ⁹
ποικίλαις ²³ καὶ ξέναις ²⁴ μὴ παραφέρεσθε: ²⁵ καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι ²⁶ τὴν
καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ²⁷ ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν ²⁸ οἱ περιπατήσαντες. Ἐχομεν ¹⁰
θυσιαστήριον, ²⁹ ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ ³⁰ λατρεύοντες. ³¹ ¹¹

¹ συνδέω, bind together. ² κακουχέω, treat evilly. ³ τίμιος, precious, honorable. ⁴ γάμος, ου, ὁ, marriage, wedding. ⁵ κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ⁶ ἀμίαντος, undefiled, untainted. ⁷ πόρνος, ου, ὁ, fornicator, immoral person. ⁸ μοιχός, ου, ὁ, adulterer. ⁹ ἀφιλάργυρος, free from the love of money. ¹⁰ τρόπος, ου, ὁ, manner, way. ¹¹ ἀρκέω, assist, suffice. ¹² πάρεμι, be present, have arrived. ¹³ ἀνίημι, give up, loosen. ¹⁴ ἐγκαταλείπω, leave behind, forsake. ¹⁵ θαρρέω, of good courage, have confidence. ¹⁶ βοηθός, ου, ὁ, helping, helper. ¹⁷ μνημονεύω, remember, make mention of. ¹⁸ ἀναθεωρέω, observe carefully, examine. ¹⁹ ἔκβασις, εως, ἡ, outcome, way out. ²⁰ ἀναστροφή, ης, ἡ, conduct, behavior. ²¹ μιμέομαι, imitate, emulate. ²² χθές, yesterday. ²³ ποικίλος, varied, manifold. ²⁴ ξένος, strange, stranger. ²⁵ παραφέρω, carry away, remove. ²⁶ βεβαιόω, confirm, secure. ²⁷ βρώμα, τος, τό, food, food of any kind. ²⁸ ὠφελέω, profit, help. ²⁹ θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ³⁰ σκηνή, ης, ἡ, tent, tabernacle. ³¹ λατρεύω, serve, worship.

Ὦν γὰρ εἰσφέρεται ¹ ζῶων ² τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως,
τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ³ ἔξω τῆς παρεμβολῆς. ⁴ Διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ¹²
ἀγίαση διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ⁵ ἔπαθεν. Τοίνυν ⁶ ¹³
ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, ⁴ τὸν ὀνειδισμόν ⁷ αὐτοῦ φέροντες.
Οὐ γὰρ ἔχομεν ὥδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. ⁸ Δι' ¹⁴
αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν ⁹ θυσίαν αἰνέσεως ¹⁰ διὰ παντὸς τῷ θεῷ, τοῦτ' ἔστιν,
καρπὸν χειλέων ¹¹ ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Τῆς δὲ εὐποιΐας ¹² καὶ ¹⁶
κοινωνίας ¹³ μὴ ἐπιλανθάνεσθε: ¹⁴ τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ¹⁵ ὁ θεός. ¹⁷
Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπέκτετε: ¹⁶ αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ¹⁷ ὑπὲρ
τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες: ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν, καὶ
μὴ στενάζοντες: ¹⁸ ἀλυσιτελὲς ¹⁹ γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

¹ εἰσφέρω, carry inward, bring in. ² ζῶων, ου, τό, living creature, animal. ³ κατακαίω, burn up, consume entirely. ⁴ παρεμβολή, ἡς, ἡ, camp, army. ⁵ πύλη, ης, ἡ, gate, porch. ⁶ τοίνυν, accordingly, therefore. ⁷ ὀνειδισμός, οὐ, ὁ, reproach, reviling. ⁸ ἐπιζητέω, seek for, seek after. ⁹ ἀναφέρω, bring up, offer. ¹⁰ αἰνεσις, εως, ἡ, praise. ¹¹ χεῖλος, ους, τό, lip, edge. ¹² εὐποιΐα, ας, ἡ, doing of good. ¹³ κοινωνία, ας, ἡ, fellowship, contribution. ¹⁴ ἐπιλανθάνομαι, forget, neglect. ¹⁵ εὐαρεστέω, be pleasing, pleased. ¹⁶ ὑπέκω, yield, give way. ¹⁷ ἀγρυπνέω, sleepless, watchful. ¹⁸ στενάζω, groan (internally), sigh deeply. ¹⁹ ἀλυσιτελής, unprofitable, profitless.

Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν: πεποιθήμεν γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν 18

πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι.¹ Περισσοτέρως² δὲ παρακαλῶ τοῦτο 19

ποιῆσαι, ἵνα τάχιον³ ἀποκατασταθῶ⁴ ὑμῖν.

Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν⁵ ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα⁶ τῶν προβάτων τὸν 20

μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, καταρτίσαι⁷ ὑμᾶς 21

ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ

εὐάρεστον⁸ ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ: ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν

αἰώνων. Ἀμήν.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε⁹ τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως: καὶ γὰρ 22

διὰ βραχέων¹⁰ ἐπέστειλα¹¹ ὑμῖν. Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν Τιμόθεον¹² 23

ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ, ἐὰν τάχιον³ ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς.

¹ ἀναστρέφω, return, live. ² περισσῶς, abundantly, exceedingly. ³ τάχιον, more swiftly. ⁴ ἀποκαθίστημι, restore, give back. ⁵ ἀνάγω, lead up, restore. ⁶ ποιμήν, ἐνος, ὁ, shepherd. ⁷ καταρτίζω, mend, fit. ⁸ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ⁹ ἀνέχομαι, endure, bear with. ¹⁰ βραχύς, short, little. ¹¹ ἐπιστέλλω, write, instruct by letter. ¹² Τιμόθεος, ου, ὁ, Timothy.

